

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Smetanova Litomyšl “ve stínu” Pražského jara.

Bakalářská práce

Autor: Josef Toman
Studijní program: B7310 Filologie
Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch – německý jazyk
Cizí jazyky pro cestovní ruch – ruský jazyk
Cizí jazyky pro cestovní ruch – společný základ
Vedoucí práce: Ing. Daniela Mandřáková
Oponent práce: PhDr. Jindřich Kesner, CSc.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: Josef Toman

Studium: P16P0539

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Cizí jazyky pro cestovní ruch - německý jazyk, Cizí jazyky pro cestovní ruch - ruský jazyk

Název bakalářské práce: Smetanova Litomyšl "ve stínu" Pražského jara

Název bakalářské práce AJ: Smetana's Litomyšl "overshadowed" by Prague spring

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem této bakalářské práce je porovnat dva největší hudební festivaly v České republice. Oba tyto festivaly jsou známé po celém světě a mají mezinárodní charakter.

Garantující pracoviště: Katedra ruského jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Ing. Daniela Mandáková

Oponent: PhDr. Jindřich Kesner, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 21.12.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Litomyšli dne 12. 5. 2020

Josef Toman .....

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce Ing. Daniele Mandákové za cenné rady a podněty při vytváření bakalářské práce.

Anotace

Toman, Josef. *Smetanova Litomyšl „ve stínu“ Pražského jara*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2020. 62 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá regionem města Litomyše, jeho historií, místem narození Bedřicha Smetany. Přibližuje život a klíčová díla Bedřicha Smetany. Zachycuje historii a současnost Národního festivalu Smetanova Litomyšl a Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Praktická část na základě obsahové analýzy produktů nabízí komparaci obou festivalů v nabídce pro diváky. Seznamuje s doprovodnými programy během konání festivalů. Zmiňuje významné akce pořádané oběma festivaly. Představuje formy prezentace a propagace. Na základě provedeného výzkumu budou zodpovězeny výzkumné otázky.

Klíčová slova

Bedřich Smetana, doprovodný program, genius loci, Litomyšl, Mezinárodní hudební festival Pražské jaro, Národní festival Smetanova Litomyšl, opera.

Annotation

Toman, Josef. Smetana's Litomyšl "in the shadow" of the Prague Spring. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2020. 62 pp. Bachelor thesis.

This bachelor thesis in its theoretical part deals with the region of Litomyšl, history of the city, birthplace of Bedřich Smetana. It introduces the life and important works of Bedřich Smetana. Captures the history and present of Smetana's Litomyšl National Festival and Prague Spring International Festival. The practical part of this work offers a comparison of the content of both festivals, based on content analysis. It introduces accompanying events during festivals. In this practical part are mentioned also important events, organized by both festivals, as well as possible forms of presentation and promotion. Research questions will be answered, based on this research.

Keywords

Accompanying events, Bedřich Smetana, genius loci, Litomyšl, opera, Prague Spring International Festival, Smetana's Litomyšl National Festival

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 MĚSTO LITOMYŠL A BEDŘICH SMETANA	11
1.1 Z historie města Litomyše	11
1.2 Bedřich Smetana	14
1.3 Opery Bedřicha Smetany	15
1.4 Litomyšl a genius loci	20
2 NÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL SMETANOVA LITOMYŠL A MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL PRAŽSKÉ JARO	22
2.1 Historie českých hudebních festivalů	22
2.2 Historie festivalu Smetanova Litomyšl	23
2.3 Tradice festivalu	24
2.4 Pražské jaro a jeho historie	27
PRAKTICKÁ ČÁST	30
3 OBSAHOVÁ ANALÝZA FESTIVALŮ	30
3.1 Metodologie výzkumu	30
3.2 Charakteristika výzkumu	31
3.3 Výzkumné šetření – obsahová analýza nabídky obou festivalů	32
3.4 Opera v uvedení Smetanovy Litomyše a Pražského jara	37
4 KOMPARACE V PROGRAMECH OBOU FESTIVALŮ A DOPROVODNÝCH PROGRAMŮ	41

4.1	Obsahové umělecké porovnání účasti obou hudebních festivalů	41
4.2	Významné akce pořádané Národním hudebním festivalem Smetanova Litomyšl	58
4.3	Významné akce pořádané Mezinárodním hudebním festivalem Pražské jaro	60
4.4	Doprovodné programy Národního hudebního festivalu Smetanova Litomyšl	60
4.4.1	Smetanova Výtvarná Litomyšl	60
4.4.2	Festivalové zahrady	61
4.4.3	Festivalové zahrádky	62
4.5	Doprovodné programy Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro	62
4.5.1	Finále mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro	62
4.5.2	Zahájení na Kampě	62
4.6	Formy prezentace Národního festivalu Smetanova Litomyšl a Mezinárodního festivalu Pražské jaro a jejich analýza	63
4.7	Závěrečné shrnutí a zodpovězení výzkumných otázek	67
	ZÁVĚR	71
	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	73
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	76

ÚVOD

Hlavním motivem pro zvolení si tohoto tématu bakalářské práce je má velká záliba k hudbě a praxe na Národním festivalu Smetanova Litomyšl, který se koná každým rokem, tak jako Pražské jaro. Národní festival Smetanova Litomyšl a Mezinárodní festival Pražské jaro se řadí mezi největší hudební festivaly klasické hudby v České republice. Na dění festivalu Smetanovy Litomyšle se podílím již sedmým rokem a uplatňuji nejen své znalosti ruského, německého, anglického jazyka, ale také vše potřebné, co jsem získal po dobu bakalářského studia oboru cizí jazyk pro cestovní ruch.

Na základě těchto zkušeností jsem si zvolil téma s názvem „Smetanova Litomyšl ve stínu Pražského jara“.

První dvě kapitoly bakalářské práce jsou teoretické, zabývají se především historií Smetanovy Litomyšle a Pražského jara od jejich samostatného vzniku až po současnost. Dále práce nabízí seznámení s historií města Litomyšle, které si oprávněně říká „moderní historické“ a zároveň se řadí mezi deset nejkrásnějších měst v České republice. Nejen s Litomyšlí, ale také s oběma festivaly je bezpochyby spojeno jméno velikána Bedřicha Smetany.

Empirická část práce zahrnuje dvě kapitoly. Na základě kvalitativní metody výzkumu, obsahové analýzy produktů jsou stanoveny výzkumné otázky. Třetí kapitola zpracovává obsahovou analýzu programů festivalů z roku 2018, kdy probíhaly oslavy sta let založení samostatného státu Československa. Zabývá se uvedením oper na obou festivalech. V poslední kapitole porovnává uměleckou účast. Seznamuje s bohatou nabídkou doprovodných programů během konání festivalů. Zmiňuje významné akce, které festivaly pořádají během roku. Představuje formy prezentace a propagace. Na základě shrnutí výzkumného šetření budou zodpovězeny výzkumné otázky.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MĚSTO LITOMYŠL A BEDŘICH SMETANA

První teoretická kapitola seznamuje s historií města Litomyše. Zachycuje osobnost Bedřicha Smetany a některé jeho důležité životní momenty. Dále zmiňuje operní díla autora a vznik symfonického cyklu *Má vlast*. V poslední části objasňuje důvody, proč je Litomyšl obohacována přívlastkem “genius loci”.

1.1 Z historie města Litomyše

Historie města Litomyše sahá do doby kamenné, kdy již bylo území osídlené pro svou zeměpisnou polohu. (Randáková, 2009) První zmínka o městě je doložena v Kosmově kronice z roku 981. (Růžička, 1981) Kronika pojednává o strážném hradu, patřícím knížecímu rodu Slavníkovců. Název města je zřejmě odvozen od jména Lutomysl. Po roce 1140 olomoucký biskup Jindřich Zdík založil na území města premonstrátský klášter, jemuž se říkalo Hora olivetská. Historie městského znaku sahá do této doby, kdy znakem premonstrátů doneseným z Francie byla zlatá lilie v modrém poli. Po několika úpravách dostala lilie stříbrnou podobu v červeném poli a stala se městským znakem až do současnosti. Vlivem klášterního panství se rozvíjelo osídlení města. (Randáková, 2009)

Dne 27. července 1259 byla osada povýšena na město Přemyslem Otakarem II. (Půža a kol., 1996) Získáním městských práv se Litomyšl stala nejlidnatějším městem východních Čech. Význam města vzrostl i třemi návštěvami krále Václava II., jenž zde pokaždé vydal královské listiny, v nichž stojí místo vydání “*in Luthomissi*”. (Randáková, 2009) V době zakládání litomyšlského biskupství v roce 1334 se budovaly hradby pro ochranu, ale během husitských bouří bylo město zcela zničeno. Město připadlo husitskému hejtmanovi Vilému Kostkovi z Postupic. Za jeho působení na konci patnáctého století bylo vybudováno Nové město. Pozůstatkem této doby je Červená věž, jediná dochovaná stavba z dob opevnění. (Půža a kol., 1996)

Po vymanění českého království od vlivu mohučského arcibiskupa Karlem IV. se v roce 1344 podařilo povýšit pražské biskupství na arcibiskupství a zároveň vzniklo biskupství v Litomyšli. Po Praze druhé v Čechách. (Skřivánek, Vopálka, 1994) V tomto období zažívala Litomyšl veliký rozmach. Biskupem zde byl Jan ze Středy, rádce Karla IV., přítel Petrarkův a Coly di Renzy. Sám psal latinské básně a přeložil Augustinovy spisy. Jeho bohatá knihovna se stala dědictvím kláštera augustiniánů v Praze, kláštera litomyšlského i olomouckého. Cestoval s Karlem IV. po říši a také se účastnil 5. dubna 1355 korunovace na císaře. V této době byl ve městě vystavěn klášter, dále oratoř, krypta, zvonice a další potřebné stavby. (Reichertová, 1977) Od roku 1351 bylo dobudováno opevnění, město dostalo elipsovité tvar se dvěma branami. Opevnění však nikdy nedosáhlo takové dokonalosti, jako v sousední Poličce. Jan ze Středy zajistil rozvoj řemesel udělením privilegií cechu řezníků a pekařů, jež náležejí k nejstarším v zemích českých. Ponejvíce lidem k obživě sloužilo zemědělství.

Počátkem patnáctého století Vavřinec Toulovec z Třemošné rozšířil městský špitál na sociální a zdravotní zařízení. Osobnost Vavřince Toulovce je opředena mnoha pověstmi o loupeživých nájezdech, které podnikal ve skalách v okolí Budislavi. Dnes nesou skály název Toulovcovy maštale a jsou turisticky vyhledávanou destinací. (Skřivánek, 1994) Na přelomu patnáctého století byla Litomyšl předním centrem Jednoty českobratrské a sídlem jejích biskupů. Od roku 1503 měli kromě svého špitálu, školy a hřbitova i svou tiskárnu. Od roku 1532 je známá jako Augustova tiskárna. (Reichertová, 1977) Toto období přineslo do města obživu v podobě výroby sukna. Soukenickým dílnám sloužily barvírny. Sukno se dodávalo do velkých měst a do Uher. V šestnáctém století přišli na panství Pernštejnové. Litomyšl stihl první velký požár roku 1546. Vyhořelo město, zámek, bratrský dům, sbor s knihovnou i české předměstí. Domy na náměstí byly stavěny s podloubím na příkaz městské rady, aby lidé tudy mohli chodit v suchu. Z tohoto období je zachován dům, který se již v povídce Aloise Jiráska nazývá U rytířů. Fasáda je zdobena plastikami ozbrojených mužů, motivy zvířat a rostlin. Dílo patří mezi skvosty měšťanské renesanční architektury v Čechách. (Skřivánek, 1994) Na místě dnešní pošty stál bratrský dům, později českobratrská fara a za Marie Terezie zde byla první litomyšlská pošta. Od roku 1567 vládl panství Vratislav z Pernštejna, který se oženil se španělskou šlechticnou Marií Manrique de Lara. Manželé vtiskli Litomyšli zcela ojedinělou novou podobu. Nastal velký hospodářský rozvoj, nové způsoby hospodaření, pokrokové způsoby v řemeslné výrobě. Zakládaly se pivovary, vinopalny, pily, sklárny, cihelny, hamry.

Roku 1563 začalo budování zámku, první etapa skončila 1573. Dále byla vystavěna zámecká kaple a severní strana zámku. Zámek patřil k předním sídlům šlechticů své doby, zaujal hlavní místo mezi renesančními zámky v Čechách. (Reichertová, 1977) Do roku 1585 stavba pokračovala hospodářskými budovami a pivovarem. Zámek je ojedinělý svou sgrafitovou výzdobou. Rozloha výzdoby je 1800 metrů čtverečních. Zdobených psaníček je možné napočítat osm tisíc. (Skřivánek in Růžička, 1981) Sociální a hospodářský úpadek nastal v době pobělohorské. Moci se ujímá z rodu Pernštejnů Frebonie. Mnoho lidí odešlo do emigrace z důvodu velkého protireformačního útlaku. Skončily tak ideály renesančních humanistů. Barokní výtvarné umění bylo inspirováno protikladem ducha a hmoty, znázorňovalo dramatické napětí. Jezuitská věrouka prosazovala přísný řád, organizaci, vojenskou kázeň. Frebonie z Pernštejna povolala k prosazení protireformace piaristický řád. Stavba koleje začíná od roku 1635. Dále v ní pokračovali Trautmansdorfové a Valdštejnové. Od roku 1644 zde bylo piaristické gymnasium a filosofický ústav, kde studium probíhalo dva roky. (Reichertová, 1977) Filosofický ústav přitahoval mnoho posluchačů, měl výhodnou polohu mezi universitními městy Prahou a Olomoucí. Vyučovalo se zde historii, zeměpisu, základům nauky o státu, ekonomii, ale i zpěvu, hudbě, hře na hudební nástroje, včetně klávesových. (Skřivánek, 1994) Doba osvícenství přinesla rozvoj techniky, průmyslu a přírodních věd. Osvícenci vyznávali práva svobodného člověka. Tereziánské a josefínské reformy přinesly úlevu ve svobodě vyznání, bylo zrušeno nevolnictví a umožněno vzdělávání. Opětovné požáry poškozovaly město i zámek. V osmnáctém století bylo vybudováno zámecké divadlo, ojedinělá památka svého druhu. Zachovalo se celé dřevěné v zeleném a bílém tónu. Kulisy tvořil vídeňský dvorní malíř Josef Platzer. Z jeho rukou vznikaly kulisy i do Stavovského divadla. Po požárech města měnily podobu i domy na náměstí ve ztvárnění průčelí domů. (Reichertová, 1977) V průběhu osmnáctého století se vyvíjelo muzejnictví. Sbírkové vznikaly při jezuitských a piaristických školách, sloužily pedagogickým účelům. Piaristické muzeum bylo obohacováno o nejmodernější fyzikální přístroje a sloužilo nejen studentům, ale i veřejnosti, jak známe z dnešní doby. Muzeum bylo známé i za hranicemi, jako nejvýznamnější v monarchii vedle Vídně a Prahy. (Veselík in Růžička, 1981)

1.2 Bedřich Smetana

Den narození Bedřicha Smetany připadl na masopustní úterý 2. března 1824. Narodil se po děvčatech jako první syn do rodiny panského sládky Františka. (Budiš, 1996) Otec František byl třikrát ženatý. První manželství bylo bezdětné. Z druhého vzešlo pět dětí. A s třetí ženou Barborou Lynkovou měl pět děvčat a šestého syna Bedřicha. (Šíp, 1983) Smetanovi žili v přízemí pivovarské budovy zámku (viz. obrázek č. 1, 2). Bedřich se narodil do doby, kdy vzrůstal význam nové měšťanské společnosti, jejíž způsob života a obyčeje jsou nazývány *biedermeierem*. Rostl zájem o umění, hudbu a klavír se stal ozdobou každé zámožnější rodiny. Otec měl v hudbě velkou zálibu. Bedřich ve čtyřech letech dovedl zahrát na housle a pod vedením Jana Chmelíka hrál v šesti letech na klavír. Sám již komponoval skladbičky *Valčík* a *Kvapík*. Roku 1831 se rodina přestěhovala do Jindřichova Hradce, kde se Bedřich vedle hraní věnoval i zpěvu. Vedlo se jim natolik dobře, že se po čtyřech letech na deset let odstěhovali na své sídlo do Růžkových Lhotic poblíž Blánika. (Budiš, 1996) Studia na piaristickém gymnáziu nedokončil. Rodina jeho budoucí ženy Kateřiny Kolářové mu zajistila studium u Josefa Proksche, kompozisty a klavíristy. (Ludvová et al., 1996) Jako patnáctiletý na návštěvě v České Skalici prožil milostné vzplanutí ke své sestřenici Luise. Na tento podnět zkomponoval *Luisinu* a *Jiřinkovou polku*. Svůj život prožíval v radostném a pokojném prostředí. Svou ženu Kateřinu znal z dětství z Jindřichova Hradce, hrávali spolu na klavír. Smetanovým vzorem byla kompozice Mozarta a klavírní technika Liszta. Chtěl hudbu studovat a zabývat se jí profesionálně. Otce zastihl bankrot a stal se znovu sládkem v Obříství u Mělníka. Při studiích v Praze se Bedřich živil jako domácí učitel hudby v rodině hraběte Leopolda Thuna. Učitel Proksch rozvíjel Smetanův talent pro kompozici. Roku 1848 Smetana otevřel svůj ústav pro výuku klavírní hry na Staroměstském náměstí. O rok později se oženil s Kateřinou, se kterou měl čtyři dcery. Nejstarší Bedřiška byla velmi hudebně nadaná. Po úmrtí dvou dcer Gabriely a Bedřišky v roce 1855 byl zoufalý. Roku 1856 odchází do Švédska. (Budiš, 1996) Působení ve Švédsku mu zajistil proslulý houslový virtuos Alexandr Dreyschock. (Šíp, 1983) Ve Švédsku působil jako ředitel Společnosti pro klasickou hudbu, zde koncertoval, vyučoval a dirigoval. V dubnu 1859 zemřela v Drážďanech jeho žena Kateřina, když se vraceli domů. (Ludvová et al., 1996) Druhou ženou Bedřicha Smetany se stala Betty Ferdinandová z Lamberku u Obříství. Její sestra byla ženou mladšího bratra Karla. Smetana byl do Betty zamilován do konce svého života. Vše, co zkomponoval, jí nejprve přehrával. Betty byla

vzorná, šlechtná a vzdělaná dáma, mluvila i francouzsky. (Budiš, 1996) Smetana v Göttingu působil v letech 1856–1861. Poté v Praze jako skladatel a dirigent. Mezi lety 1863–1865 jako sbormistr Hlaholu, dále jako hudební organizátor v Umělecké besedě a hudební kritik Národních listů. (Říman et al., 1987) Bedřich Smetana navštívil svou rodnou Litomyšl na podzim roku 1867. Na zpáteční cestě si zaznamenal do svých poznámek polkový motiv, jemuž dal jméno Na cestě z Litomyšle. (Vieweghová, 2018) V roce 1886 se stal kapelníkem Prozatímního divadla. (Barvík, 1963) Od roku 1874, kdy ztratil sluch, žil u své dcery v Jabkenicích, kde tvořil, byť sužován vážnou chorobou. Zemřel 12. května roku 1884. (Ludvová et al., 1996)

1.3 Opery Bedřicha Smetany

Romantické období vyneslo českou hudbu autora Bedřicha Smetany na světovou úroveň. Napomáhal tak růstu české hudební vzdělanosti. (Schnierer, 2005) Bedřich Smetana řešil geniálně umělecký vztah k lidovému hudebnímu projevu. Jako první český mistr romantismu a novoromantismu se svou stylizací vyzdvihl českou hudbu na úroveň vyspělých evropských kultur. (Smetana, 1972) Pro skladatele byla nanejvýš důležitá spolupráce s libretistou. Pokus sblížit Smetanu se Svatoplukem Čechem se nezdařil, neboť Čech tvořil pouze po svém. Vrchlický byl vynikající básník, ale nikoliv libretista. Smetana objevil pravého spojence v Karlu Sabinovi. Smetana a libretista se nejprve shodli na obsahu, libretista provedl návrh a Smetana objasnil, co se mu líbilo a co nikoliv. Karel Sabina se pyšnil pověstí dobrého improvizátora veršů a Eliška Krásnohorská svými verši učinila pokrok v libretistické literatuře. V obou Smetana našel ochotné pomocníky, kteří s trpělivostí předělávali stále, dokud nebyl Smetana spokojen. (Havel, 1974)

“Osm Smetanových oper představuje v české hudbě devatenáctého století nejvýznamnější autorský operní odkaz, který zásadně přetvořil českou operu v období Prozatímního divadla. Jsou to díla s náměty s historickými a mytologickými (Braniboři v Čechách, Dalibor, Libuše), komické opery, původně s mluvenými dialogy (Prodaná nevěsta, Dvě vdovy) a opery s rozmanitě modifikovaným romantickým charakterem (Hubička, Tajemství, Čertova stěna).” (Ludvová et al., 1996, s. 381) Novoromantická operní tvorba přinesla hudebně dramatické tendence. Zpívané divadelní hry vystihují psychologickou linii postav, jejich myšlení a konání.

Novoromantická alegorická a symbolistní náklonnost proniká hudebně dramatické dílo a velkou mírou z oper činí posly ideje význačné pro růst společnosti. Reprezentativním novoromantickým dílem Bedřicha Smetany je opera Dalibor a Libuše. (Hostomská, 1993) Novoromantismus, jak jej prezentuje Bedřich Smetana, je příznačný elementy lidově evokovaných melodických linií, tanečních formulací, harmonických barev. Instrumentální finesy se pojí s náznaky citací lidových písní a tanců. (Schnierer, 2005)

Braniboři v Čechách

Opera o třech jednáních, libreto Karel Sabina.

Karla Sabinu jako libretistu navrhl Smetanovi spisovatel a básník Vítězslav Hálek. Mezitím kníže Harrach vypsál soutěž na českou operu s námětem historie z dějin koruny české. Sabina se pak nechal inspirovat Tylovou povídkou Braniboři v Čechách. (Šíp, 1983) V opeře se odráží revolučně demokratické ovzduší revolučního roku 1848. Sabina pracoval s příběhem z období braniborské okupace Čech po smrti krále Přemysla Otakara II. se značným jinotajem. (Trojan, 2001)

Prodaná nevěsta

Komická opera o třech dějstvích, libreto Karel Sabina. Po opeře Braniboři v Čechách byl Smetana kritizován za wagneriánství. Rozhodl se dle svých slov napsat "lehkou operu". Ta by měla vznikat na základě lidových písní. V opeře je taková pouze jedna, a to furiant v taneční scéně. Opera číší optimistickým a pozitivním naladěním. Je důsledkem autorovy obratné a komplikované kompozice díla. Původní verzí byla opereta o dvou aktech. (Ludvová et al., 1996) Sabina ve svém libretu zachytil atmosféru českého venkova s rázovitými postavami v rovině úsměvného humoru. *"Prodaná nevěsta znamenala pro skladatele ověření tvůrčí koncepce, podle níž cesta k národní opeře vede vytvořením správné české deklamace a svébytnou stylizací lidových prvků."* (Trojan, 2001, s. 225)

Dalibor

Opera o třech aktech, libreto Josef Wenzig (německy), český překlad Ervín Špindler. Historické pozadí děje je odrazem vyprávění Františka Palackého v Dějinách národu českého. (Ludvová et al., 1996) Dalibor z Kozojed je skutečná historická postava z doby velkého útlaku

poddaných. V době, kdy četl Smetana Wenzigovo libreto, už jej mladý libretista Špindler, jeho žák, překládal do češtiny. Špindlerův jazyk byl modernější a živější než jazyk Sabinův. Opery Dalibor a Prodaná nevěsta vznikaly současně. Daliborovi česká hudební veřejnost zprvu nemohla porozumět. Domnívali se, že po dvou operách to bude Smetanův úpadek. Ale opak je pravdou, byl to krok vpřed a výše. Dílo se pyšní velkolepou koncepcí celku, dokonale vystiženou psychologií postav, dramatickostí a dokonalou ušlechtilostí melodií. (Šíp, 1983)

Libuše

Slavnostní zpěvohra o třech aktech, libreto Josef Wenzig (německy), český překlad Ervín Špindler.

Opera byla určena ke korunovaci císaře Františka Josefa I., která se měla uskutečnit v Praze roku 1872. Císař korunovaci odmítl, Smetana operu uvedl pro otevření Národního divadla. Opera po celou dobu své existence zaujímá svou roli v politickém životě státu a provází českou společnost při různých událostech. (Ludvová et al., 1996) Základní kámen Národního divadla byl položen roku 1868. Otevřeno bylo 11. června 1881 za znění Smetanovy opery Libuše. Po dvanáctém představení vzplanul požár, pohltit střechu, hlediště i jeviště. Obnoveno bylo v roce 1883. (Buchner, 1985) *“Bedřich Smetana vyslovil, jak už víme, při poklepu na základní kámen Národního divadla své umělecké vyznání “V hudbě život Čechů”.*“ (Šíp, 1985, s. 35) Tímto rčením měl jistě na mysli, jak je česká národní hudba bohatá, hluboká, výmluvná, jak popisuje život českého národa, jeho dějiny, úsilí, povahu i zápas. (Šíp, 1985) Z úvodního orchestrálního úvodu dodnes slouží fanfáry, které oznamují příchod prezidenta republiky. Nezapomenutelnou představitelkou Libuše z Talichovy éry je Marie Podvalová, v roce 1995 Libuši poprvé pěla Eva Urbanová. Smetanova Libuše je stavebně nejnáročnější opera. (Trojan, 2001) Až do roku 1897 nebyl český jazyk rovnoprávný s německým. Cílem českých skladatelů bylo vytvářet adekvátní hudbu, dokonce byla vypsána soutěž na českou operu. Toto úsilí vyvrcholilo ve zbudování pražského Národního divadla. (Jansen, 2004)

Dvě vdovy

Komická opera o dvou aktech, libreto Emanuel Zünger podle Jeana Pierra Mallefille. Smetana se chtěl po Daliborovi a Libuši navrátit ke komickému tématu, nikoliv však do venkovského prostředí. V díle se projevuje realistický přístup a zkušenosti získávané

z prostředí, které poznal v zámku v Litomyšli, na plzeňských bálech, v domech boháčů v Göteborgu, ve Výmaru v Lisztově sídle nebo v pražských šlechtických salónech a palácích. (Šíp, 1983) Bedřich Smetana se nechal inspirovat divadelní hrou v Prozatímním divadle, upoutalo jej hravé téma. Züngel dílo zakomponoval do českého prostředí s lokálním koloritem. Smetana zde odvážně ukázal nový typ sebevědomé, samostatné a nezávislé ženy. Tento obraz tak musel velmi zaujmout formující se českou společnost. (Ludvová et al., 1996)

Hubička

Komická opera o dvou jednáních, libreto Eliška Krásnohorská podle povídky Karolíny Světlé.

Eliška Krásnohorská, vlastním jménem Alžběta Pechová, vyrůstala s šesti sourozenci. Otec ji zemřel, když jí byly tři roky, matka jí dopřála vzdělání. Starší bratři Elišku zasvěcovali do světa hudby a literatury. Bratr Jindřich vyučoval v hudebním ústavu Bedřicha Smetany. Krásnohorská psala verše, povídky, libreta a byla překladatelkou zahraniční literatury. Vystupovala za rovnoprávnost žen. Zasluhou spolku Minerva, jehož byla předsedkyní, bylo založeno dívčí gymnázium v Praze, jako první v monarchii Rakousko-Uhersku. Smetanovi nabídla námět z povídky Karolíny Světlé, a tak vznikla jejich spolupráce. Vzácná je též jejich korespondence. Opera vznikala od února do července 1876. (Šíp, 1983) Hubička je lyrické dílo, plné vřoucnosti a intimity. Je blízké svou lidovostí. Smetana vědomě využil lidový citát na operním jevišti v podobě ukolébavek “Hajej, můj andílku” a “Letěla bělouňka holubička”, které zlidověly. (Trojan, 2001) Fantazie a humor Bedřicha Smetany jsou fascinující, když z tak jednoduchého děje vydobyde kouzelnou hudební komedii. (Honolka, 1967) Premiéra se konala v Prozatímním divadle 14. listopadu 1876 a měla veliký úspěch i další představení. Pro Bedřicha Smetanu to mělo veliký význam a povzbuzení v jeho boji s hluchotou. (Ludvová et al., 1996)

Tajemství

Komická opera o třech dějstvích, libreto Eliška Krásnohorská. Dílo plánovali společně brzy po uvedení opery Hubička. Děj je zasazen do prostředí Smetanovi blízkému, a to okolí Bezdězu. Ve svém díle zachytil osudy lidí, které znal. Vystupují v něm sousedé, zedníci, děvečky, družičky, poutníci, myslivec, pout'ový zpěvák. Milostné zpěvy svou melodikou

vycházejí ze srdce Bedřich Smetany. V době jeho nemoci se skladateli vynořovala ve vzpomínkách jeho milovaná první manželka. Stále více tím, jak byl izolovanější od okolního světa svou nemocí. (Šíp, 1983) Sólisté nabízejí divákům písně v různých proměnách jako společenská, taneční, pijácká, jarmareční s doprovodem kytary. Poutní písní ženského sboru vstoupila do repertoáru českého zpěvu v kostelích. (Trojan, 2001)

Čertova stěna

Komicko-romantická opera o třech jednáních, libreto Eliška Krásnohorská. I přes své psychické a fyzické utrpení skladatel toužil po komické opeře, aby předčil Rossiniho Lazebníka sevillského. Eliška Krásnohorská nabídla téma opery s hlavním hrdinou Vilouškem, starým mládencem, jenž se zamiluje do dvou děvčat. Prostředí je situováno ke skalním útvarům na Vltavě u Vyššího Brodu. (Šíp, 1983) Opera je posledním dokončeným scénickým mistrovým dílem z roku 1882. (Trojan, 2001)

Má vlast

Symfonická báseň *Má vlast* je světoznámé dílo Bedřicha Smetany. Když byl Bedřich Smetana na vrcholu svých uměleckých sil, stihl jej tragický osud v podobě nemoci. Nevyléčitelná nervová nemoc způsobila ohluchnutí. I přesto skladatel s komponováním nepolevil. Usadil se u své dcery v myslivně v Jabkenicích, kde vytvořil své monumentální dílo, symfonický cyklus *Má vlast*. (Trojan, 2001) Svým hlubokým vztahem k národu chtěl obsáhnout život českého národa v minulosti i v přítomnosti. Ve své dramatické hudbě předložit život mytologických a historických postav, hrdinů i prostého lidu z pověstí. Ve výtvarném umění podobný cyklus vytvářel Mikoláš Aleš a František Ženíšek svými lunetami a obrazy pro výzdobu Národního divadla. Stejně tak vytvořil Bedřich Smetana cyklus symfonický. (Šíp, 1983)

1.4 Litomyšl a genius loci

Genius loci představuje celkový souhrn nehmotného dědictví historie i současnosti. V překladu znamená duch místa. Místo, kde se propojuje lokalita s duchovním světem. Genius loci podněcuje návštěvníka k opakovanému zavítání do těchto míst. Genius loci nabízí pocity neopakovatelnosti a vznešenosti. (Zelenka, Pásková, 2012) Litomyšl se pyšní názvem hlavní město současné architektury či Moderní historické město.

Tuto realizaci město dobře uchopilo již v roce 1990, kdy bylo cílevědomě prosazováno budování kvalitních staveb. Své realizace zde uplatňují architekti z Brna, jako například Aleš Burian, Zdeněk Fránek, Petr Hrůša, Petr Pelčák, Tomáš Rusín, tak i z Prahy Petr Benda, Petr Keil, Josef Pleskot, Petr Hájek a další. V novodobé historii je pro architekty věcí prestiže mít zde svou realizaci – v městě proslulém svou renesanční architekturou. (Volf, 2018) Na přelomu tisíciletí začaly veřejnost těšit Klášterní zahrady. *“Klášterní zahrady mezi dvěma chrámy oddělují prostor kolem náměstí a prostor kolem zámku a naznačují opět jiný svět – zelený pruh posvátného, místo zastavení, oddechu a hry, něco jako svátek uprostřed běhu všedních dní.”* (Randáková, 2009, s. 31) Projekt týmu architektů Václava Babky, Radko Květa a Zdeňka Sendlera doplnili sochaři Olbram Zoubek a Jasan Zoubek. Projekt plně respektuje historickou stopu a hádanku místa “Enigma loci” a současně ji obohacuje o prvek vyhlídkového belvedéru. (Kroupa, ed., 2017) Klášterní zahrady se rozkládají na více než jednom hektaru ploch a v každém ročním období mají co nabídnout. V létě jsou vyhledávány pro pikniky na trávnících, poslech koncertní hudby a pro potěchu dětí, které na sebe mohou cákat vodu z bazénu, jenž zdobí sochy Olbrama Zoubka. V roce 2014 byly Klášterní zahrady obohaceny o přívlastek „jednoho z nejlépe ztvárněných veřejných prostorů v naší republice po roce 1990“. (Volf, 2014)

Areál Školy restaurování a konzervačních technik Univerzity Pardubice je tvořen barokní budovou a v jejím sousedství se tyčí středověká hradební věž. Architekti postupovali citlivě a stavby propojili novostavbou v kombinaci lícových cihel s betonem, sklem a ocelí. Projekt byl realizován 1993-1998.

Zámecký pivovar propojuje areál Klášterních zahrad s renesančním zámkem. Rekonstrukce zámeckého pivovaru probíhala do roku 2014. Architekt Josef Pleskot dbal, aby nevznikal

kontrast mezi historií a novými architektonickými zásahy. Citlivě prodlužuje životnost staveb a využívá plně funkčnosti pro současnost. Josef Pleskot se v Litomyšli dále autorsky podílel na revitalizaci historické budovy regionálního muzea, jež urbanisticky přináležel k piaristickému chrámu a piaristické koleji z počátku osmnáctého století. Současný vstup do muzea je vytvořen z ocelové konstrukce a souzní s barokní budovou. (Volf, 2018) *„Je velmi dobré, že Litomyšl rozvíjí svůj stavební fond, rozšiřuje svoji sbírku domů, parků a náměstí, dělá retuše ulic, dvorů a interiérů a nebojí se to dělat soudobě, věří soudobé tvorbě, žádá ji. Josef Pleskot.”* (Randáková, 2009, s. 85) K dalším prvkům moderní architektury ve městě patří zastřešení zimního stadionu, tribuna městského stadionu a městská sportovní hala, internát pedagogické školy, nádvoří pedagogické školy. (Randáková, 2009) K návštěvě též zve krytý bazén, Nový kostel církve bratrské i nábřeží řeky Loučné. Oceněnými projekty jsou rekonstrukce piaristického chrámu, revitalizace předzámčí a horního zámeckého nádvoří a parku a revitalizace zámecké jízdárny. Tyto projekty získaly cenu Stavba roku Pardubického kraje 2015. Rekonstrukce a dostavba piaristické koleje získala cenu Stavba roku 2017. (Volf, 2018)

2 NÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL SMETANOVA LITOMYŠL A MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ FESTIVAL PRAŽSKÉ JARO

Druhá kapitola popisuje historii vzniku hudebních festivalů v českých zemích. Seznamuje se vznikem, historií a tradicí festivalu Smetanova Litomyšl. Dokládá informace o vzniku hudebního festivalu Pražské jaro.

2.1 Historie českých hudebních festivalů

Roku 1904 se konal od 3. do 5. dubna první Český hudební festival v hale průmyslového paláce na pražském výstavišti. Byl spojen se sjezdem Ústřední jednoty zpěváckých spolků československých. Česká filharmonie pod vedením dirigenta Oskara Nedbala byla pro tuto příležitost rozšířena na 120 hráčů. Festival zahájila slavnostní premiéra Dvořákovy Svaté Ludmily, vystupovalo 1600 pěvců. Druhý den bylo v centru pozornosti provedení České písně Bedřicha Smetany a Bendlova Pochodu Táborů. Pěvecký sbor zněl třemi tisíci hlasy. Tento den dále probíhaly koncerty žup a spolků. Poslední den vyvrcholil Dvořákovou Novosvětskou, Fibichovým Vodníkem a Smetanovým Blaníkem. V době konání festivalu probíhala výstava klavírů Petrof a výstava českých hudebních nakladatelů. Festivalu se zúčastnila delegace města Paříže a další významní zahraniční hosté. Návštěvníků se odhadovalo sedm až osm tisíc. (Smetana, 1972)

V době okupace působila Kulturní rada, která byla důležitou institucí, v okresních městech budovala hudební knihovny a městské hudební školy, v rozhlase měla svá hudebně vzdělávací "okénka", věnovala pozornost jubileím významných skladatelů, zabývala se otázkami hudební výchovy na obecně vzdělávacích školách. V roce 1939 se konal festival Pražský hudební máj s devíti koncerty a operními představeními. O rok později se festival uvedl názvem Český hudební máj. V době protektorátu se uskutečnilo 2346 akcí. Akce znamenaly oslavu hudebních tradic, ale i nové tvorby, rozšíření činnosti na venkov, osvětové činnosti. V souvislosti s Českým hudebním májem bylo založeno na třicet nových městských hudebních škol a zřizování hudebních oddělení v knihovnách. Takto velká organizace všech okresních měst

vnese obrozeneckou atmosféru do okupované země. V roce 1941 probíhal Jubilejní rok Antonína Dvořáka. Dvořákova hudba působila jako štít v pronikající germanizaci do veřejného života. Akce čítala na 3591 hudebních představení. Smetanův jubilejní rok se organizoval v roce 1944 s 367 akcemi na území protektorátu. Smetanovo hluboké vlastenectví se snažil narušit protektorátní tisk, jako například “německý romantismus nám dal Smetana”. Jeho odkazu se však nepodařilo zneužít. České hudební máje působily po celou dobu šestiletého okupačního období. (Smetana, Bajer, 1981)

2.2 Historie festivalu Smetanova Litomyšl

Litomyšlané měli možnost slyšet ukázky z Prodané nevěsty v roce 1875 na cecilské zábavě. Spolek akademiků nastudoval o rok později operu celou v provedení místních amatérských umělců. Roku 1880 se za účasti mistra konala dvoudenní slavnost k padesátému výročí jeho prvního hudebního vystoupení v tomto městě. Zazněla zde některá jeho díla, například předehra opery Hubička. (Boštík, Vosyka, 2018) V Litomyšli vše začínalo roku 1924, kdy se chystala na sté výročí narození skladatele. Smetana představoval silný symbol národní identity, že se oslavy chystaly po celé zemi. O podobě oslav se rozhodovalo již o dva roky dříve, s cílem zhotovit pomník mistrovi. Záštitu převzal Tomáš Garrigue Masaryk. V dubnu 1924 ve městě přednesla Mou vlast Česká filharmonie. Během května a června se ve městě odehrálo pět oper (Prodaná nevěsta, Braniboři v Čechách, Libuše, Čertova stěna, Dvě vdovy) a byl slavnostně odhalen pomník, který je dílem sochaře Jana Štursy. Při této příležitosti Národní divadlo uvedlo operu Libuši. O deset let později se oslavy opakovaly s provedením opery Hubička. V zájmu Litomyšlanů bylo přání pořádání hudebního festivalu. Spolupráce s Národním divadlem se rozvíjela, roku 1938 vyvrcholila operou Dvě vdovy, 1940 Prodanou nevěstou a 1942 Daliborem. (Vieweghová, 2018) Výstava Bedřicha Smetany na zámku v roce 1934 byla doprovázena řadou hudebních produkcí. Od června do září akci shlédlo více jak 30 000 návštěvníků ze všech koutů světa. Litomyšl se též účastnila celorepublikových oslav Smetanova jubilejního roku, dvakrát zde zazněla Má vlast, Prodaná nevěsta. Pardubický týdeník Východočeský kraj vyšel s přílohou Smetanova Litomyšl. (Boštík, Vosyka, 2018) Město stále silněji toužilo po vzniku hudebního festivalu. Jako vzor ovlivňoval smýšlení wagnerovský festival v Bayreuthu a mozartovský v rakouském Salzburgu. V červnu roku 1946

se v Litomyšli odehrály dva dny koncertů pod názvem Smetanova Litomyšl. Českou filharmonii dirigoval Rafael Kubelík. I když starosta města sliboval každoroční konání, trvalo ještě tři roky, než byl slib naplněn. (Lněnička, 2008)

2.3 Tradice festivalu

„Celou historii festivalu můžeme rozdělit na tři přibližně stejně dlouhé části. První trvala od zahajovacího ročníku v roce 1949 do přerušení festivalu roku 1965. Druhá byla zahájena v roce 1974, kdy byl festival velkolepě obnoven u příležitosti Roku české hudby a s výjimkou poslední přestávky v následujícím roce 1975 se koná nepřetržitě až dodnes. Třetí část začíná významným zlomem v roce 1992, kdy byl po pádu komunismu výrazně obměněn festivalový štáb. Další rok byla organizace pořadatelů transformována do Nadace festivalu Smetanova Litomyšl, kterou v roce 1999 nahradila Smetanova Litomyšl, o. p. s. Festivalu se tím otevřela cesta k současnému rozmachu.“ (Lněnička, 2008, s. 23)

První ročník pod názvem Smetanovy oslavy v Litomyšli proběhl během tří červnových dnů, kdy opera Národního divadla sehrála dvakrát operu *Dvě vdovy* ve vybudovaném amfiteátru v zámecké zahradě a dvakrát operu *Dalibor* na zámeckém nádvoří (viz. obrázek č. 3). Ministr Zdeněk Nejedlý rozhodl, aby byl zařízen a veřejnosti otevřen rodný byt Bedřicha Smetany. Dále byla návštěvníkům umožněna prohlídka prvního poschodí zámku. (Boštík, Vosoška, 2018)

V padesátém roce se festival konal jako součást festivalu Pražského jara. Roku 1951 byl program koncipován tematicky ke stému výročí narození Aloise Jiráska. Program byl stále podobný, ve znamení Smetanových oper. V letech 1955, 1958, 1960 pozvání přijalo slovenské Národní divadlo. Další obměnou bylo účinkování Janáčkovy opery *Státního divadla Brno* roku 1957. (Lněnička, 2008)

Ve vývoji Smetanovy Litomyšle lze sledovat mnoho paradoxů. Úsilí Litomyšlanů založit tradici hudebních slavností bylo dlouhodobé. Významně pomohl rodák Zdeněk Nejedlý, vzdělaný, komplikovaný s rozporuplným charakterem. Jeho vztah k rodnému městu, Bedřichu Smetanovi a hudbě napomohl, aby festival přečkal padesátá léta. (Vieweghová, 2018)

V šedesátých letech vyvstala myšlenka na zastřešení nádvoří v době konání festivalu. Počasí festivalu opakovaně nepřálo, snižovala se návštěvnost a nastaly ekonomické potíže. Ve druhé

polovině šedesátých let byla finanční situace tak kritická, že nezbývaly prostředky na pozvání velkých divadel, nýbrž bylo festivalu doporučováno politickým vedením zvát východočeské soubory a v programu místo oper uvádět matiné či přednášky. Dále se vyskytovaly hlasy po změně dramaturgie festivalu a přání, zvát do Litomyšle i jiné hudební soubory. Na festivalu hostoval operní soubor Státní opery Ostrava. Slovenské Národní divadlo uvedlo Suchoňova Svätopluka. (Viewegová, 2018)

Léta sedmdesátá

Významným ročníkem byl festival v roce 1974 u příležitosti výročí 150 let od narození a devadesáti let od úmrtí Bedřicha Smetany. Ve Smetanově domě byl 1. března zahájen Rok české hudby slavnostním koncertem Smetanova kvarteta. Programu se zhostilo pražské Národní divadlo. V zámeckém amfiteátru postavily nové lavičky pro 1500 diváků. V tomto roce vznikla nová tradice s názvem Mladá Smetanova Litomyšl. Koná se vždy na podzim a je přehlídkou vážné hudby v podání mladých interpretů. (Lněnička, 2008) S touto myšlenkou přišel Ústřední výbor socialistického svazu mládeže. Jelikož se jednalo o dobrý počín, tradice se udržela až do současnosti. Sedmnáctý ročník byl výjimečný svým schématem, pokračoval na podzim dalším programem ve Smetanově domě (viz. obrázek č. 4), kde účinkovali studenti pražské konzervatoře. Součástí slavností se stala doprovodná výstava “ Bedřich Smetana ve výtvarném umění”, kterou organizovala Národní galerie. Nepříjemné normalizační období sedmdesátých let se snažili komunisté ovlivňovat. Festival získal i bonus v podobě dramaturgické pestrosti. Představování děl jiných autorů se stalo přirozenou součástí festivalu. Účastnit festivalu se mohli pouze čeští a slovenští interpreti. Účast zahraničních hostů ze západní Evropy nebyla oficiálně možná. (Vieweghová, 2018)

Osmdesátá léta

V první polovině osmdesátých let se festival držel zavedených zvyklostí. Zvláštností bylo v roce 1981 připomenutí tisícího výročí první zmínky o Litomyšli v Kosmově kronice. V roce 1983 účinkovalo Státní divadlo Brno po šestiletém působení Národního divadla. (Lněnička, 2008) Od roku 1985 se měnila práce organizační, dramaturgická, změnil se organizační výbor a vznikla rozšířená dramaturgická rada. Tu tvořili zástupci pořadatelů, pražského Národního divadla, Státního divadla Brno, Svazu českých skladatelů, Muzea české hudby a zástupců z politické sféry. Ti se snažili o zachování českých oper s novým nastudováním.

V dramaturgické radě bylo více odvážných hlasů a vývoj festivalu byl uhájen. Třicátý ročník festivalu v roce 1988 uvedl v programu Mozartovu Figarovu svatbu. Prosadit do repertoáru zahraniční operu bylo do té doby nemožné. V dramaturgické radě docházelo k názorovým střetům tří křídel. Konzervativní hlas zastánců Nejedlého názorů, uvolněnější křídlo hlasovalo pro Smetanu a české autory. Moderní křídlo v čele s tehdy sedmadvacitiletým Vojtěchem Stříteským volalo po otevření se světu. (Viewegová, 2018) V roce 1989 bylo uvedeno dílo autora Giuseppe Verdiho, kterého o rok dříve navrhoval Vojtěch Stříteský. V díle Simon Boccanegra vystoupila první zahraniční sólová hvězda Martha Collalilo. (Lněnička, 2008)

Devadesátá léta

Porevoluční devadesátá léta, svoboda, přinesla spoustu změn, chaos. Uměleckým souborům se otevřela cesta lukrativnějších nabídek a na Smetanovu Litomyšl se snesla vlna kritiky na nevyhovující technické a finanční podmínky, nevyzpytatelnost počasí. Národní divadlo se zúčastnilo, ale na dlouhých šest let naposledy. V roce 1991 festival tragicky ovlivnilo počasí. Opět vyvstávaly myšlenky, zda festival bude žít. Tehdejší starosta Miroslav Brýdl byl odhodlán festival oživit ve jménu historie, jak již mnohokrát tvrdohlaví a hrdí Litomyšlané dokázali. Festival byl v roce 1992 prohlášen za prioritu města, které potvrdilo pořadatelství. Ke Smetanově Litomyšli se také začali připojovat sponzoři. Rozpočet tohoto roku překonal jeden milion korun. O šest let později to bylo již osmnáct milionů. V roce 2010 disponoval třiceti miliony v jubilejním šedesátém ročníku čtyřiceti miliony korun. (Vieweghová, 2018)

Od devadesátých let festival budoval současnou podobu s vodícími pevnými liniemi jako je tradice Slavnostního zahajovacího koncertu, jehož součástí je vždy hudba z díla Bedřicha Smetany. Záštitu nad festivalem se ujímají předseda Poslanecké sněmovny, ministr kultury, hejtman Pardubického kraje a významným sponzorem je Česká spořitelna. Každý rok je uvedena Smetanova opera. (Vieweghová, 2018) V roce 2000 se začaly používat titulky, ve Smetanově domě účinkovalo Divadlo Jára Cimrmana s titulem Cimrman v říši hudby. V roce 2002 se konala tradiční mše svatá v obnovených Klášterních zahradách. V roce 2005 převzal záštitu nad festivalem prezident České republiky Václav Klaus. (Lněnička, 2008)

2.4 Pražské jaro a jeho historie

U zrodu hudebního festivalu stál tehdejší československý prezident Edvard Beneš, který převzal nad prvním ročníkem záštitu. *“Vítám myšlenku pořádání mezinárodního hudebního festivalu, která po těžkých letech válečných přivádí do Prahy výkvět tvůrčích i reprodukčních umělců ze zemí našich spojenců a přátel, a přeji této významné umělecké manifestaci plný zdar.”* (Matzner et al., 2006, s. 17)

S prvotní myšlenkou uskutečnění festivalu přišel dirigent České filharmonie Rafael Kubelík. V tělese působil od roku 1934 a o sedm let později stál v jejím čele. Navazoval na bohatou tradici Václava Talicha. V roli vedoucího chtěl v roce 1946 důstojně oslavit padesáté výročí vzniku České filharmonie. Česká filharmonie prvně vystoupila 4. ledna 1896 v čele s dirigentem Antonínem Dvořákem. Poválečná euforie snad vedla iniciátory k užití názvu mezinárodní festival. Ústředním motivem festivalu bylo zvát československé i zahraniční umělce. (Matzner et al., 2006) Během prvních dvou ročníků na festivalu debutoval dirigent Leonard Bernstein. Od roku 1947 je součástí festivalu Mezinárodní hudební soutěž Pražské jaro. O deset let později se stala zakládajícím členem Světové federace mezinárodních hudebních soutěží. (Asociace hudebních festivalů České republiky, 2019, online) První ročník festivalu se konal od 11. května do 4. června 1946. Jediným organizátorem byla Česká filharmonie, která zahájila Dvořákovou hudbou. Teprve druhý den byla provedena *Má vlast* Bedřicha Smetany, ta se od roku 1953 stala každoročním zahajovacím koncertem festivalu. V prvním ročníku filharmonie odehrála šestnáct koncertů pod taktovkou Rafaela Kubelíka, Jaroslava Krombholce a šesti zahraničních dirigentů. Od roku 1948 převzala organizaci festivalu vláda republiky a Česká filharmonie se stala řadovým tělesem. Postupně se přidávala hudební tělesa jako například Český komorní orchestr, Orchester Národního divadla, Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK, Symfonický orchestr Československého rozhlasu, Filmový symfonický orchestr, Moravská filharmonie, Slovenská filharmonie, Státní filharmonie Brno, Pražský komorní orchestr, Karlovarský symfonický orchestr. Česká filharmonie účinkovala jako symfonický orchestr a dále také jako komorní soubory, a to Komorní soubor České filharmonie a Smyčcový soubor Českých filharmoniků. Po Kubelíkově emigraci v roce 1948 bylo jeho jméno téměř zapomenuto. Do vlasti se vrátil po 42 letech, na 45. ročník festivalu v roce 1990. Po dva večery zněla *Má vlast* pod Kubelíkovým vedením. (Matzner et al., 2006)

Kde vzniklo Pražské jaro?

Na základě usnesení zastupitelstva České spořitelny 12. května 1872 vznikl požadavek na stavbu Domu umělců. V budově měly být soustředěny čtyři velmi rozličné provozy. V paláci měl být koncertní sál, konzervatoř, galerie a muzeum. K projekci bylo vyzváno pět českých a pět rakouských architektů. Návrhy posuzovali významní vídeňští architekti. K dopracování svého návrhu byli osloveni Josef Schultz a Josef Zítek. Vznikl tak stavební plán na první víceúčelovou kulturní budovu v Evropě. V této době byl císař požádán o svolení, aby budova nesla jméno po následníku trůnu Rudolfinum (viz. obrázek č. 5) a Rudolf, aby se stal jejím patronem. Stavba byla započata v červnu 1876 a trvala osm let. V roce 1879 bylo rozhodnuto o stavbě varhan, které byly vyrobeny ve Frankfurtu nad Mohanem u firmy Sauer. Po vzniku samostatného státu budova sloužila parlamentu republiky. (Ksandr in Matzner et al., 2006) V sobotu 4. ledna 1896 v Rudolfinu prvně koncertovala Česká filharmonie. Těleso dirigoval sám Antonín Dvořák. V programu též zazněla 9. symfonie Z Nového světa. Koncertní síň v současné době nese jméno Antonína Dvořáka. (Rudolfinum.cz) V době formování samostatného státu bylo zapotřebí budov pro státní orgány a instituce. Po rozdělení Národního shromáždění na dvě komory nestačila původní budova zemského sněmu. Z výběru Obecního domu (viz. obrázek č. 6), Strakovy akademie a Rudolfina, bylo zvoleno právě Rudolfinum pro sídlo parlamentu. Takto bylo využíváno do roku 1939 do doby okupace. Koncertní život zde byl obnoven po rekonstrukci v letech 1940–1942. (Ksandr in Matzner et al., 2006) Česká filharmonie se do Rudolfina vrátila po druhé světové válce v roce 1946. Do devadesátých let zde sídlila i Akademie múzických umění a hudební konzervatoř. (Rudolfinum.cz)

Další rekonstrukce probíhala od roku 1988 do 1992, kdy byla znovuotevřena koncertem České filharmonie 14. července. Tato stavba neměla v době svého vzniku nikde porovnání. Podobné stavby v Evropě byly budovány v polovině dvacátého století. (Ksandr in Matzner et al., 2006)

Pražské jaro a opera

Pražské jaro od svých počátků uvádělo operní představení. S přízviskem mezinárodní mělo zájem uvádět i hostující evropské soubory. V roce 1973 s Velkým divadlem Moskvy. Až do roku 1989 to byly soubory, vzhledem k politické situaci, z východní Evropy. V roce 1945 ke 125. výročí narození Bedřicha Smetany nastudovalo Národní divadlo nově operu Dalibor.

Představení na Pražském jaru se konalo dvacátého května pod taktovkou Jaroslava Krombholce. V titulních rolích se představili Beno Blachut a Marie Podvalová v roli Milady. *“Pražské jaro iniciovalo i realizace inscenací děl jubilejních skladatelů.”* (Slavíková in Matzner, 2006, s. 115)

Inovace

Festival za poslední roky doznává významných změn s příchodem nových informačních technologií. Způsob komunikace se zákazníky je zprostředkováván pomocí internetu a mobilních aplikací. Další inovací je od roku 2013 zařazení Klavírního festivalu Rudolfa Firkušného. Program je směřován výhradně ke klavírnímu umění a k sólovým recitálům. Vždy je přihlíženo k prestižní umělecké kvalitě, která je dána značkou Pražské jaro.

Značka Pražské jaro

“Hodnotu značky tvoří především dramaturgie festivalu, která je založena na výběru toho nejlepšího z české a mezinárodní hudební scény, na spojení zdravého konzervatismu s neotřelými nápady.” (festival.cz)

PRAKTICKÁ ČÁST

3 OBSAHOVÁ ANALÝZA FESTIVALŮ

3.1 Metodologie výzkumu

Výzkumné šetření bude realizováno na základě analýzy produktů. Dle Reichla (2009) lze studium dokumentů použít při analýze různých sociologických a psychologických aspektů uměleckých žánrů nebo procesů adaptace. K zpracování informací je možné využít různé druhy dokumentů. Dokumenty úřední zahrnují například matriky, protokoly, úřední korespondence a dokumentace. Masmediální dokumenty jsou veřejné. Patří sem noviny, časopisy, knihy, publicistická a umělecká tvorba. Další kategorií tvoří dokumenty osobní a předmětné.

Vnější analýza dokumentů se zabývá kontextem vzniku a dalšími souvislostmi s ním spojenými. Při vnitřní analýze je zpracováván určitý prvek dokumentu. Principem vnitřní analýzy je vyhledávání znaků, vztahů nebo komparace s jinými dokumenty. Soubor konkrétních dokumentů k výzkumu se nazývá analytická kategorie. Proměnnou výzkumu je záznamová jednotka, jejíž charakteristikou je prvek nebo znak, který bude sledován. Na základě zpracování záznamových jednotek lze vypracovat konkrétní pořadové znaky, jako je příkladně hodnocení, pořadí, počty či frekvence výskytu. V případě komparace dokumentů v určitém čase lze provádět trendovou studii. Sledované fenomény tak mohou posloužit k poznání změn v určitých kategoriích sociokulturní skutečnosti. Výhodou studia dokumentů je skutečnost, že lze analyzovat výpovědi v konkrétní oblasti v současnosti i v historii. (Reichl, 2009)

3.2 Charakteristika výzkumu

Cíl výzkumu

Ústředním cílem výzkumu bakalářské práce je analyzovat nabídku dvou prestižních hudebních festivalů, charakterizovat dramaturgii festivalů, možnosti propagace a zajímavosti například v podobě doprovodných programů v době konání festivalů. Dále informovat, jakými dalšími projekty se oba festivaly prezentují.

Výzkumné otázky

Pro výzkumné šetření byly stanoveny tři výzkumné otázky VO1, VO2 a VO3.

VO1: Jakým způsobem může Národní hudební festival Smetanova Litomyšl konkurovat Mezinárodnímu hudebnímu festivalu Pražské jaro?

VO2: Čím láká Národní hudební festival Smetanova Litomyšl diváky?

VO3: Pomáhá Národnímu hudebnímu festivalu Smetanova Litomyšl skutečnost, že je Litomyšl atraktivním městem pro návštěvníky?

Metodologie výzkumu

Pro výzkumné šetření byla využita forma kvalitativní metody. K získání potřebných dat byla použita technika obsahové analýzy. Pro výzkumné šetření byly využity programové nabídky obou festivalů z roku 2018, kdy byly dramaturgicky koncipovány k oslavám 100 let vzniku Československé republiky. Dále byly ve výzkumu využity informace z internetových portálů festivalů, ze sociálních sítí.

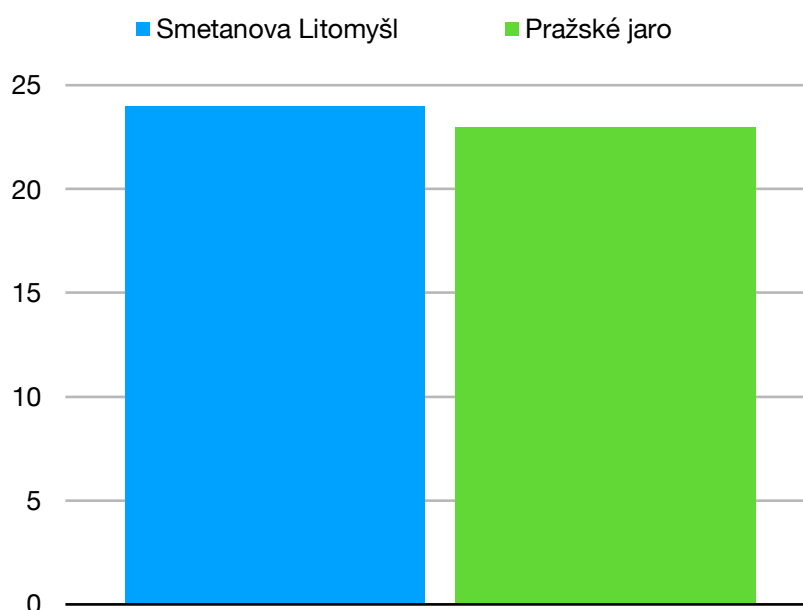
3.3 Výzkumné šetření – obsahová analýza nabídky obou festivalů

Ke sběru dat pro výzkumné šetření bylo použito programové náplně obou festivalů z roku 2018, kdy uplynulo sto let od vzniku Československé republiky.

Prvních pět grafů porovnává počty dní konání festivalu, místa, kde se pořady uskutečňují. Dále zahrnuje celkové počty pořadů a zvláště zobrazuje celkové uvedení pořadů se Smetanovou tvorbou.

Graf č. 1: Počet dní konání festivalů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet dní konání festivalu	24	23

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl i Pražské jaro se každým rokem konají v rozmezí 3-4 týdnů. Z grafu lze soudit, že Smetanova Litomyšl byla v roce 2018 o jeden den delší.

Smetanova Litomyšl

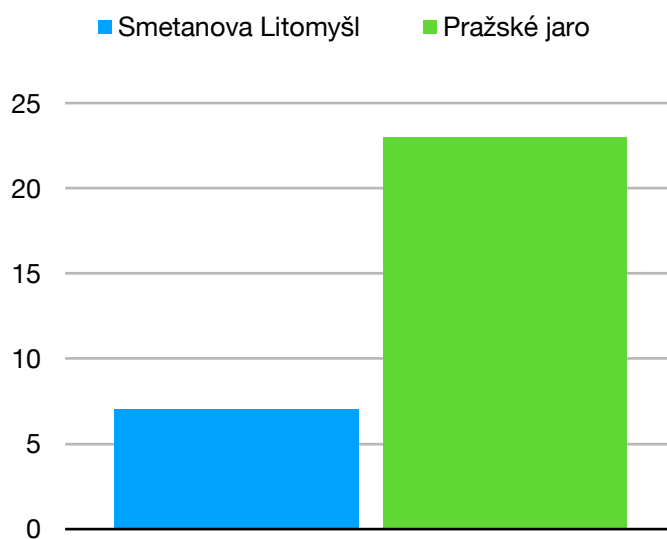
Festival se, na rozdíl od Pražského jara, nekonal každý rok. Velká pauza nastala mezi léty 1965-1974, kdy se v Litomyšli pořádaly pouze hudební semináře anebo zde účinkovali umělci místního kraje. V roce 1974 byl festival znovu obnoven. Koncem 80. let zaznamenal festival mírnou stagnaci zájmu diváků. V 90. letech se festivalu ujal nadšený tým pracovníků. Díky tomu se festival, který se pořádá sotva jeden týden, rozrostl do dnešní podoby s programem čítajícím téměř 40 pořadů. Smetanova Litomyšl láká každým rokem více diváků a počet představení neustále narůstá.

Pražské jaro

Pražské jaro se zahajuje každým rokem tradičně 12. května a končí vždy kolem 3. června. Tento festival má letitou tradici od roku 1946 a počet festivalových dní je ustálený a dlouhé roky zůstává neměnný.

Graf č. 2: Počet míst konání

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet míst konání	7	24

Zdroj: vlastní

Festivaly se konají na mnoha významných místech jak v Litomyšli, tak v Praze. Je patrné, že v tomto směru bezpochyby dominuje Pražské jaro. Každý festival má svou tzv. hlavní scénu, kde se odehrává většina koncertů. Další představení, která se konají na jiných místech, jsou tzv. externí.

Smetanova Litomyšl

Místa konání Smetanovy Litomyšle: Zámecké nádvoří, Zámecká jízdárna, Smetanův dům, Klášterní zahrady, Piaristický chrám Nalezení sv. Kříže, Kapitulní chrám Povýšení sv. Kříže, zámek Nové Hrady.

Převážná část programu Smetanovy Litomyšle se každý rok odehrává na zdejším renesančním zámku, který je považován za chloubu renesance v tuzemsku a je zapsán na seznam světového dědictví UNESCO. Představení se konají v samotném srdci zámku na druhém zámeckém nádvoří.

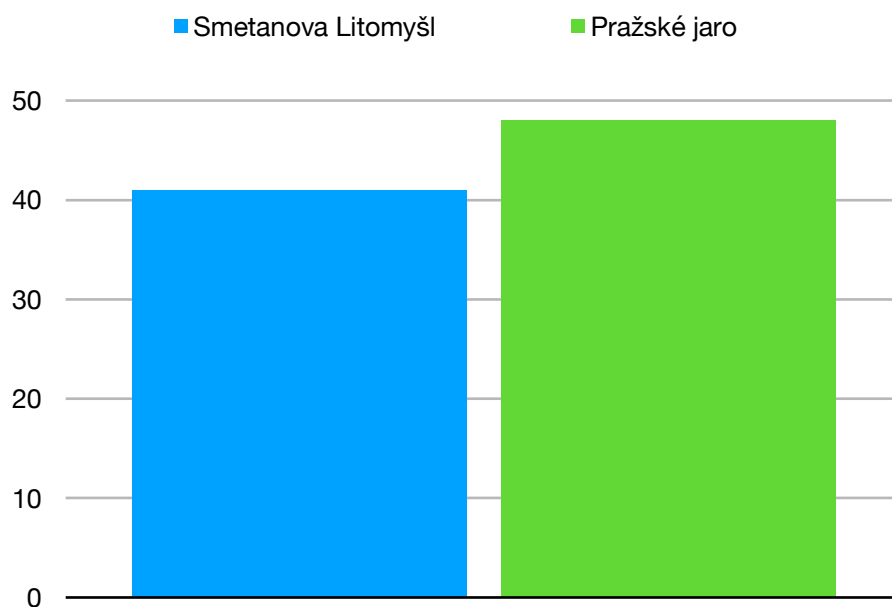
Pražské jaro

Místa konání Pražského jara: Rudolfinum, Obecní dům, Jazz Dock, Hudební klub doupě, DOX+, HAMU-orchestrální sál, Výstaviště Praha, Royal, Chrám Matky Boží před Týnem, Kino Lucerna, Stavovské divadlo, Kostel sv. Anny, Kostel sv. Lukáše, Národní divadlo, Vyšehradský hřbitov, Park na Kampě, Anežský klášter, Sál České národní banky, HAMU-Sál Martinů, Mercedes Forum Praha, Národní dům na Vinohradech, Národní technické muzeum a Kostel sv. Šimona a Judy.

Festival se odehrává zároveň na dvou hlavních scénách, a to v koncertní síni v Rudolfinu, kde má své hlavní sídlo Česká filharmonie a v Obecním domě ve Smetanově síni.

Graf č. 3: Celkový počet pořadů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Celkový počet pořadů	40	48

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

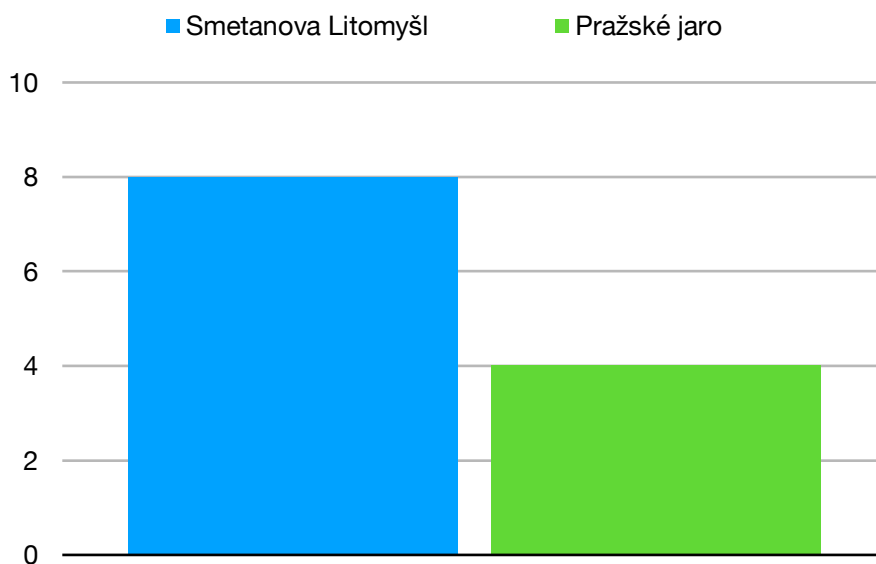
Festival zaznamenal na jubilejním 60. ročníku rekordní počet představení. Jednotlivá představení jsou plánována více jak dva roky dopředu, tudíž není snadné takový program sestavit. O festival je každý rok stále větší zájem. Důkazem toho může být zvyšující se nabídka různorodosti programu, takže si každý přijde na své. Jako příklad lze zmínit koncerty Vojtěcha Dyka a B-side bandu, Jaromíra Nohavici, Anety Langerové a dalších. Smetanova Litomyšl již sice nemá v názvu operní festival, ale opera a taktéž klasická hudba stále dominují celému festivalu.

Pražské jaro

Zatímco o Smetanově Litomyšli můžeme říci, že se za poslední roky významně rozrostl, tak Pražské jaro si zachovává svůj “standard” mezi 40 až 50 pořady během konání festivalu.

Graf č. 4: Počet pořadů se Smetanovou tvorbou

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet pořadů se Smetanovou tvorbou	8	4

Zdroj: vlastní

Bedřich Smetana je v Česku považován za jednoho z nejvýznamnějších skladatelů nejen klasické hudby, ale také operní tvorby. Festivaly jsou na litomyšlského rodáka patřičně hrdé, a proto do programu každoročně zařazují autorova slavná díla. Podle grafu lze usoudit, že v daném ročníku, zařadil festival Smetanova Litomyšl více Smetanových děl než Pražské jaro.

Smetanova Litomyšl

Smetana nás v Litomyšli upoutá již před samotným začátkem představení. Na společenských akcích, koncertech a představeních bývají návštěvníci před zahájením třikrát upozorňováni zvoněním. Na Smetanově Litomyšli neupozorňuje zvonění, ale “stylově” úryvkem ze Smetanovy skladby Píseň česká. Produkce zařazuje každý rok do programu jednu ze Smetanových oper, která je uváděna většinou dva dny po sobě. Smetanovy opery uvádí již tradičně Národní divadlo Praha. Smetanova hudba je zařazována tradičně do zahajovacího či závěrečného koncertu. Jedná se o jednotlivé symfonické skladby či árie z oper. Při významných výročích uvádí festival jeho nejznámější symfonickou báseň *Mou vlast*.

Pražské jaro

Festival je tradičně zahajován 12. května v Obecním domě Smetanovou symfonickou básní *Má vlast*.

3.4 Opera v uvedení Smetanovy Litomyšle a Pražského jara

V následující tabulce jsou zpracovány údaje o operách na obou festivalech. Obsahuje informace o počtu oper, o zastoupení českých a zahraničních interpretů. Sleduje účast českých a zahraničních sborů, stejně tak orchestrů.

Tabulka č. 1: Opera v uvedení Smetanovy Litomyšle a Pražského jara

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Opery	8	2
Čeští interpreti	49	7
Zahraniční interpreti	2	5
České sbory	8	4
Zahraniční sbory	1	0
České orchestry	22	2
Zahraniční orchestry	1	0

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Smetanova Litomyšl nesla ještě donedávna oficiální název Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl. V současné době se název změnil na Národní festival Smetanova Litomyšl. Přívlástek “národní” festival se spojuje se Smetanovou Litomyšlí již od samotného vzniku festivalu, kdy bylo rozhodnuto, že Pražské jaro bude vystupovat jako mezinárodní festival a Smetanova Litomyšl jako festival národní. Ačkoliv již nemá Smetanova Litomyšl v názvu operu, tak opery v programu stále dominují. Návštěvník má možnost během festivalu zhlédnout až deset oper. Opery uvádějí tradičně Národní divadlo Praha, Národní divadlo Brno a Národní divadlo moravskoslezské. Všechny opery se hrají vždy na druhém zámeckém

nádvoří. V zámecké zahradě se ještě donedávna nacházel přírodní amfiteátr, kde se například odehrávalo první a třetí dějství Rusalky od Antonína Dvořáka a návštěvníci si tak mohli odnést nezapomenutelný zážitek.

V roce 2018 zazněly na festivalu opery:

- **Dítě a kouzla** skladatele Maurice Ravela v provedení sólistů, sboru a orchestru Jihočeského divadla,
- **Maškarní ples** skladatele Giuseppe Verdiho v provedení sólistů, sboru a orchestru Národního divadla v Praze,
- **Láska nezná hranic** skladatele Antonia Caldary v provedení sboru a orchestru Ensemble Damian. Pastorální opera byla provedena ve čtyřech dnech na rokokovém záměčku v Nových Hradech,
- **Faust a Markétka** skladatele Charlese Gounoda v provedení sólistů, sboru a orchestru Janáčkovy opery Národního divadla Brno,
- **Její pastorkyňa** skladatele Leoše Janáčka v provedení sólistů, sboru a orchestru Janáčkovy opery Národního divadla Brno,
- **Libuše** skladatele Bedřicha Smetany v provedení sboru a orchestru Národního divadla Praha,
- **Mefistofeles** skladatele Arrigo Boita v provedení sólistů, sborů a orchestru Státní opery Praha,
- **Brána života** od Jaroslava Duška, Ondřeje Smeykala a Maria Buzziho, kteří napsali toto “ozdravné operum” na libreto Jaroslava Duška v provedení sborů, sólistů instrumentalistů orchestru operety a muzikálu Národního divadla moravskoslezského Ostrava.

Pražské jaro

Na Pražském jaru se s operou tolik nesetkáme. Každý rok nalezneme v programu jednu či dvě opery. Opery se během Pražského jara uvádějí tradičně v Národním divadle, což všemu dodává opravdu velkolepý nádech.

Pražské jaro představilo opery:

- **Výlety páně Broučkovy** skladatele Leoše Janáčka v provedení sboru a orchestru Národního divadla v Praze,
- **Lohengrin** skladatele Richarda Wagnera v provedení sólistů, sboru a orchestru Národního divadla v Praze.

4 KOMPARACE V PROGRAMECH OBOU FESTIVALŮ A DOPROVODNÝCH PROGRAMŮ

Čtvrtá kapitola zpracovává údaje o zastoupení účinkujících na obou významných festivalech. Dále poskytuje informace o dalších akcích, které festivaly pořádají během roku. Informuje o doprovodných programech v čase konání festivalů. Podrobně se zabývá formami prezentace obou hudebních festivalů.

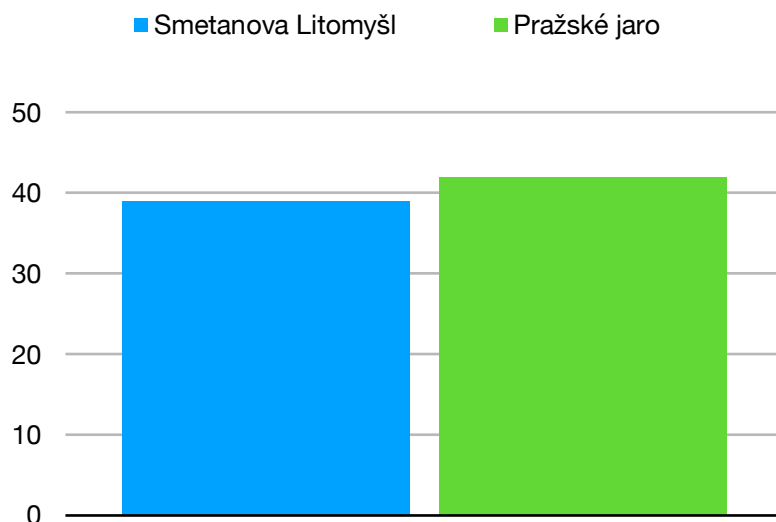
4.1 Obsahové umělecké porovnání účasti obou hudebních festivalů

Následujících deset grafů podává informace o počtu českých a zahraničních interpretů, sborů, orchestrů. Poukazuje na účast zahraničních dirigentů. Podává svědectví o uvedení světových a českých premiér. Na závěr informuje o uvedení děl Bedřicha Smetany, konkrétně symfonií, kantát, koncertů a oper.

Graf č. 5: Počet českých interpretů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet českých interpretů	39	42

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Jubilejní 60. ročník přivítal přední české umělce, kteří předvedli divákům vrcholné výkony. Patří sem tito:

- Adam Plachetka (baryton) ve světové premiéře kantáty Český poutník jako residenční umělec Národního festivalu Smetanova Litomyšl,
- Ivo Kahánek (klavír) v Předehře k Faunovu odpoledni skladatele Claude Debussyho,
- Jiří Sulženko (bas) v Svatocecilské mši Charlese Gounoda a další.

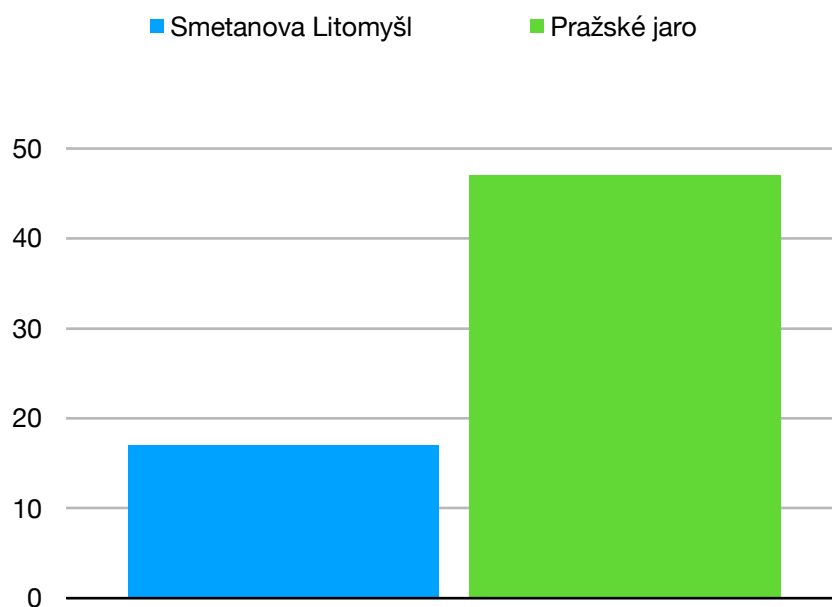
Pražské jaro

Výběr repertoáru pro 73. ročník dal příležitost pro mnohé české umělce. Hodnocení jejich výkonů je velmi pozitivní. Jsou to tito:

- Slávka Zámečnicková (soprán) v Symfonii č. 4 G dur Gustava Mahlera,
- Olga Šroubková (housle) v houslovém koncertu skladeb Johannese Brahmsa a Ludwiga van Beethovena,
- Pavla Vykopalová (soprán) v koncertu k založení státu Izrael,
- Adam Plachetka (baryton) ve Svatební košili Antonína Dvořáka a další.

Graf č. 6: Zahraniční interpreti

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet zahraničních interpretů	17	47

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Zahraniční umělci jsou v menší míře zastoupeni na festivalu Smetanova Litomyšl.

- Javier Camarena (tenor) a Leticia de Altamirano (soprán) - v galakonzertu na skladby mj. Verdiho, Gounoda, Bizeta Donizettiho a dalších,
- Robert Kušmierski (klavír, akordeon) - úpravy národních písní, dirigent Marko Markovič,
- Erik Trufaz, Na hranách stylů, dirigent Martin Kumžák,
- Jaroslav Žolnierczyk (housle) - Z mého života II, Bedřich Smetana,
- Kotaro Fukuma (klavír) - Sváteční matiné, Claude Debussy, Bedřich Smetana, Modest Petrovič Musorgskij.

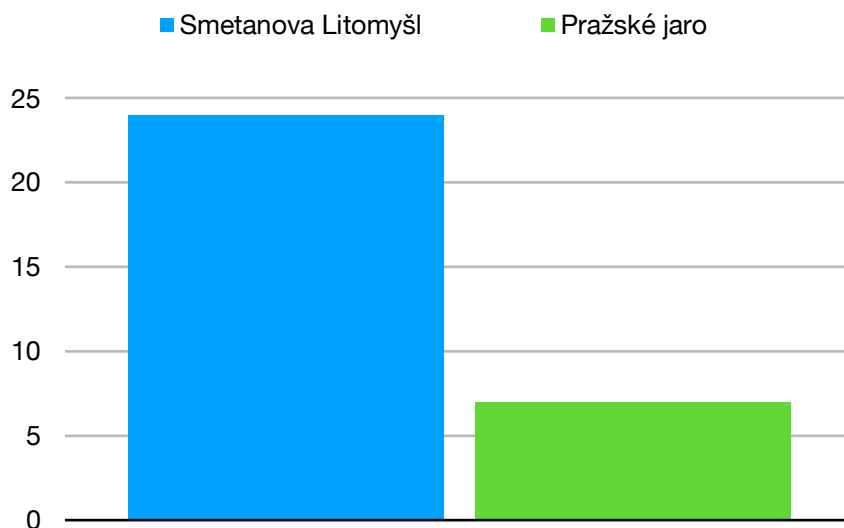
Pražské jaro

Velký počet zahraničních interpretů ukazuje na oblibu vystoupit na tomto festivalu. Účastní se významní umělci:

- Danil Trifonov (klavír) - klavírní koncert č. 3 C dur, Sergej Prokofjev,
- Boris Brovtsyn (housle) - houslový koncert č. 2, Karol Szymanowski,
- Leif Ove Andsnes (klavír) - klavírní koncert, Benjamin Britten,
- Katarina Karnéus (mezosoprán) - písňový cyklus Little Works, Ivan Markovič,
- Lior Elmaleh (zpěv) - Waed Bouhassoun, Jeruzalém, Jordi Savall,
- Julian Rachlin (housle, viola a dirigent) jako rezidenční umělec Pražského jara, který účinkoval postupně ve čtyřech koncertech. Dalších patnáct vystoupení splňuje ty nejvyšší parametry.

Graf. č 7: Počet českých sborů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet českých souborů	24	7

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Velký počet sborů, kde jsou zastoupeny i dětské sbory, potěšil četné publikum.

- Dětský sbor a smíšený sbor, kantáta Český poutník na libreto Vojtěcha Stříteského ve světové premiéře,
- Královehradecký dětský sbor Jitro, Pražský filharmonický sbor, Symfonie č. 9 e moll op. 95 Novosvětská, Antonín Dvořák,
- Kantiléna sbor dětí a mládeže při Filharmonii Brno, Sbor Janáčkovy opery Národního divadla Brno, česká premiéra Chorální fantazie, Hymnus Dědicové Bílé hory, Ecce Cor meum (Ludwig van Beethoven, Antonín Dvořák, Paul McCartney),

- Spojené dětské sbory Pardubického kraje (sedm sborů), Kühnův dětský sbor, Kantiléna sbor dětí a mládeže při Filharmonii Brno, unikátní koncert více než dvou set zpěváků na skladby osmi autorů, včetně Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka.

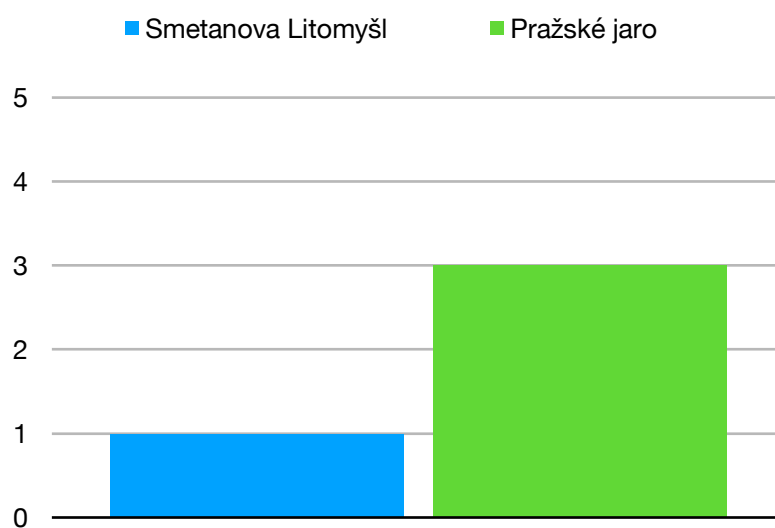
Pražské jaro

Vybrané české sbory se úspěšně podílely na vysoké úrovni koncertů.

- Pueri Gaudentes – koncert k výročí založení státu Izrael, Jordi Savall,
- český filharmonický sbor Brno – koncert Budapest festival orchestra, Symfonie č. 2 c moll Vzkříšení, Gustav Mahler,
- Pražský filharmonický sbor Svatební košile op. 69, Antonín Dvořák,
- Kühnův smíšený sbor – úryvky z baletu a kantát, Igor Stravinskij a Jan Novák.

Graf č. 8: Počet zahraničních sborů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet zahraničních sborů	1	3

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Na festivalu Smetanova Litomyšl vystoupilo v hudebně-literárním pořadu Zahrada srdce mužské pěvecké okteto Danubius Octet Singers Bratislava se sbormistrem Danielem Simandlem.

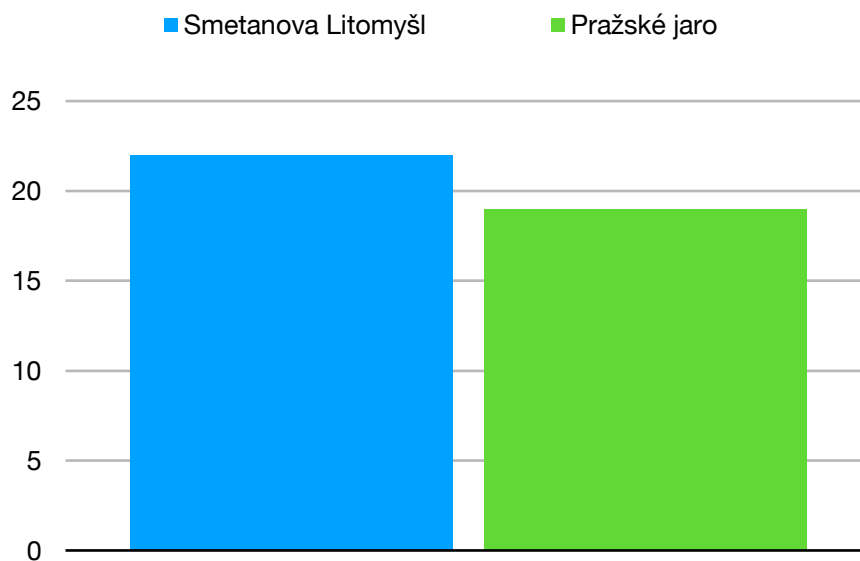
Pražské jaro

Na Pražském jaru účinkovaly tyto sbory:

- Monteverdi choir + English baroque solist, (dirigent Sir John Eliot Gardnier) v nádherném provedení kantát 12, 70, 81 a 140 Johana Sebastiana Bacha.
- Hespérión XXI doplněný hudebním ansámblem La Capella Reial de Catalunya ve vynikajícím provedení projektu Jerusalem z tvorby Jordi Savalla.
- Slovenský filharmonický sbor v závěrečném koncertu se Slovenskou filharmonií skladeb, autoři: Zdeněk Fibich (Comenius op. 34), Eugen Suchoň (Žalm zeme podkarpatskej op. 12) a Leoš Janáček (Sinfonietta). Toto bylo česko-slovenské důstojné rozloučení s Pražským jarem.
- Neue vocalsolisten Stuttgart se skladbami Georga Friedricha Haase, Giovanni Bertellia Salvatore Sciarrina.

Graf č. 9: Počet českých orchestrů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet českých orchestrů	22	19

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

České orchestry byly v 85 % zastoupeny na Národním festivalu Smetanova Litomyšl. Z velkého počtu uvádíme následující:

- Česká filharmonie (je partnerským orchestrem festivalu Smetanova Litomyšl)
Ve slavnostním zahajovacím koncertu přednesla skladby Bedřicha Smetany, Josefa Suka a Leoše Janáčka. Následně druhý den účinkovala ve světové premiéře kantáty Český poutník,
- Pražská filharmonie vystoupila v cyklu Hvězdy operního nebe,

- Pavel Haas Quartet v pořadu Z mého života vystoupil s díly Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka,
- Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín zakončila koncertem pod názvem Velké finále plné překvapení jubilejní 60. ročník Národního festivalu Smetanova Litomyšl.

Pražské jaro

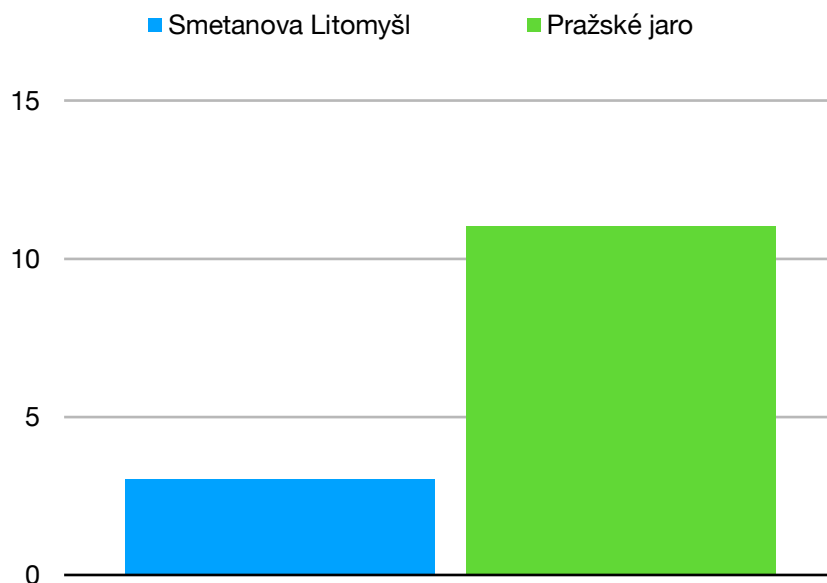
České orchestry byly zastoupeny na Pražském jaru v necelé polovině orchestrů. Jejich výkony byly mnohdy odměněny dlouhotrvajícím potleskem. Uvádíme některé z jejich velkého počtu:

- Česká filharmonie tradičně zahajuje festival skladbou Bedřicha Smetany Má vlast s dirigentem Tomášem Netopilem.
- Pražská filharmonie a Symfonický orchestr Českého rozhlasu účinkovaly ve finále Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro (violoncello a lesní roh).
- Pražský symfonický orchestr účinkoval v Koncertu k výročí založení státu Izraele.
- Smetanovo trio vystoupilo se skladbami Alexandra Zemlinského a Bedřicha Smetany.
- Janáčkova filharmonie Ostrava vystoupila se skladbami Bohuslava Martinů, Klementa Slavického a Josefa Suka.

Graf č. 10: Zahraniční orchestry

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet zahraničních orchestrů	3	11

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

- Orchester Collegium Marianum uvedl Velkou mši h moll od Johanna Sebastiana Bacha. Tato bývá považována za největší umělecké dílo všech časů a všech národů.
- Komorní orchestr Polského rozhlasu Amadeus Poznaň uvedl v koncertu pod názvem Z mého života II, autoři Ludwig van Beethoven, Ástor Piazzolla. Dále skladbu Z mého života, úpravu smyčcového kvartetu č. 1 od Bedřicha Smetany.
- Tonkünstler Orchester Niederösterreich uvedl skladby autorů Claude Debussyho, Edvarda Hagerup Griega a Fryderyka Chopina.

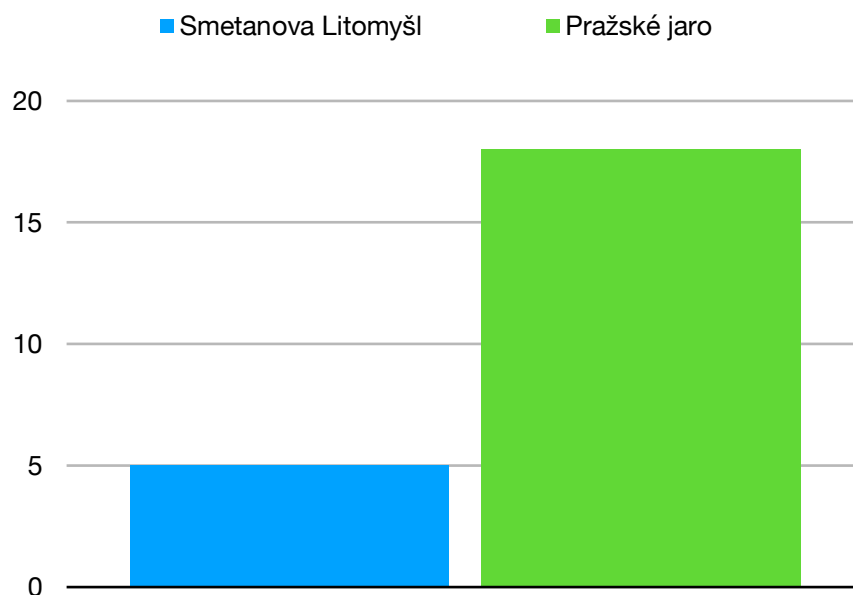
Pražské jaro

Nelze všechny vynikající orchestry vyjmenovat. Všechna jejich vystoupení byla nezapomenutelná. Uvádíme alespoň tyto:

- Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam jeden z nejlepších světových orchestrů s dirigentem Danielem Gattim, který přednesl skladby z děl Carl Maria von Webera, Sergeje Prokofjeva a Gustava Mahlera.
- Varšavská filharmonie se skladbami od Karola Szymanovského a Gustava Mahlera. Uvedla dále světovou premiéru skladby Ultramarine Michala Nejtka na objednávku Pražského jara.
- Klangforum Wien se skladbami od Bernharda Langa a Enno Poppe. Uvedla dále světovou premiéru skladby For Large Ensemble, Part D autora Luboše Mrkvičky na objednávku Pražského jara.
- Budapest festival orchestra se Symfonií č. 2 c moll „Vzkříšení“ od Gustava Mahlera.
- Slovenská filharmonie pod řízením světoznámého dirigenta Jamese Judda uvedla závěrečný koncert skladatelů Zdeňka Fibicha, Eugena Suchoně a Leoše Janáčka.

Graf č. 11: Počet zahraničních dirigentů

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet zahraničních dirigentů	5	18

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Na festival jsou obsazováni především čeští dirigenti. Ze zahraničních uvádíme:

- Agnieszku Duczmal jako dirigentku Komorního orchestru Polského rozhlasu Amadeus Poznaň.
- Jun Märkla jako dirigenta Tonkünstler Orchester Niederösterreich.
- Marko Markoviče jako dirigenta Janáčkovy filharmonie Ostrava, který dále dirigoval i operu Faust a Markéta a operu Její pastorkyňa.

- další opery dirigovali tyto dirigenti: Mario de Rose (Dítě a kouzla), Marco Guidarini (Mefistofeles)

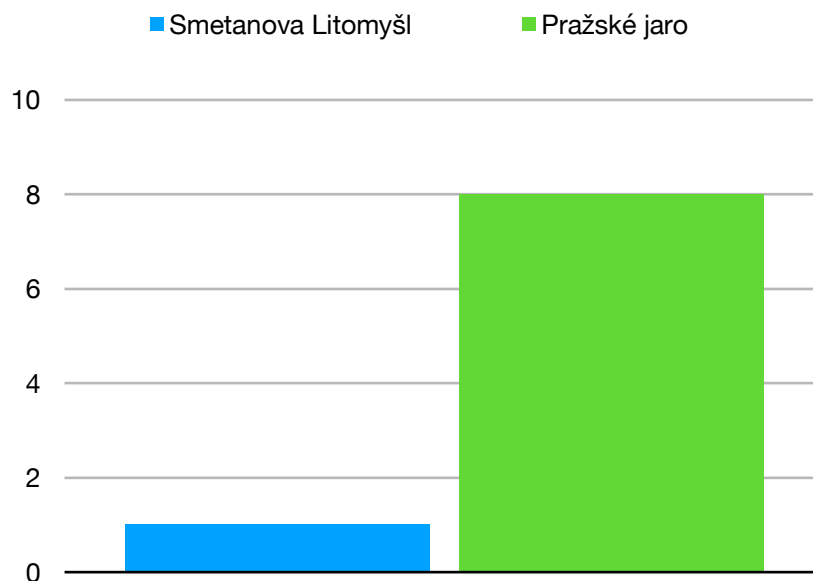
Pražské jaro

Tradičně jsou na Pražském jaru v širokém počtu zastoupeni světoví zahraniční dirigenti, stejně jako orchestry nebo interpreti. Z velkého počtu to jsou:

- Daniele Gatti, který dirigoval světoznámý orchestr Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam.
- Julian Rachlin jako rezidenční umělec festivalu Pražské jaro, jenž dirigoval Pražskou filharmonii v koncertu vítězky Mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro 2017 Olgy Šroubkové.
- Sir John Eliot Gardiner jako dirigent Monteverdi Choir+English Baroque Soloist
- Iván Fischer jako dirigent Budapest Festival Orchestra.
- James Judd jako dirigent Slovenské filharmonie v Závěrečném koncertu Mezinárodního festivalu Pražské jaro.

Graf č. 12: Počet světových premiér

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet světových premiér	1	8

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

Byla uvedena jediná premiéra:

- Kantáta **Český poutník** autorů Jana Kučery, Jana Ryanta Dřízala, Jiřího Gemrota a Sylvie Bodorové na libreto Vojtěcha Stříteského v provedení České filharmonie, partnerského orchestru Národního festivalu Smetanova Litomyšl, sborů a sólistů.

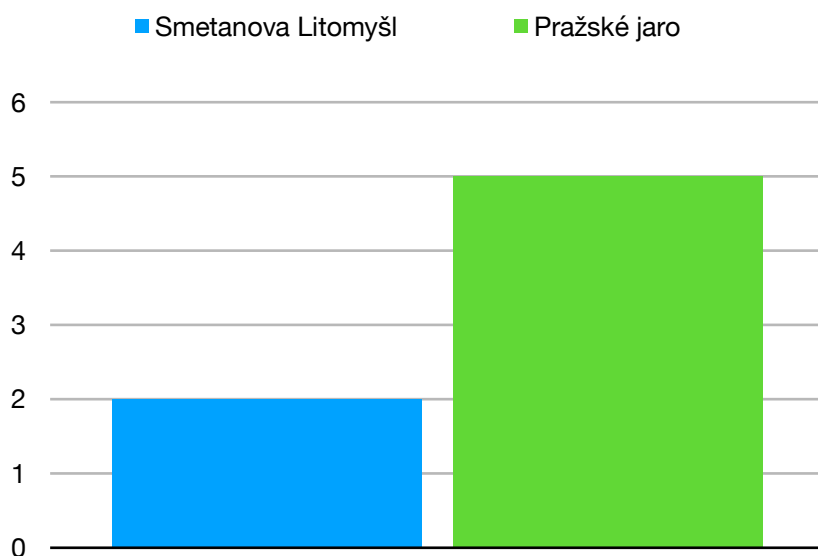
Pražské jaro

Tento ročník Pražského jara je svědkem velkého počtu světových premiér. Jsou to tyto:

- skladba Ultramarine autora Michala Nejtka v provedení Varšavské filharmonie a sólistů na objednávku Pražského jara.
- Kvintet pro lesní roh a smyčce autora André Previna na objednávku nadace Terezín Music Foundation v provedení Graffe Quartet.
- Five Little Words autora Marko Ivanoviče v provedení Symfonického orchestru českého rozhlasu a sólistů.
- Passacaglia 1918 autora Michala Müllera v provedení Českého Noneta.
- vokální skladba autora Jiřího Gemrota v provedení Martinů Voices na objednávku nadace Terezín Music Foundation.
- For Large Ensemble, Part D autora Luboše Mrkvičky v provedení orchestru Klangforum Wien.
- EQ 172 autora Alexeye Aslamase v provedení Epoque Quarteta.
- Sluneční hodiny autora Jana Kučery v provedení Epoque Quarteta.

Graf č. 13: České premiéry

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet českých premiér	2	5

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

- Oratorium Ecce Cor meum autora Paula McCartneyho v provedení Filharmonie Brno a sborů,
- Vltava autora Bedřicha Smetany v klavírní úpravě a provedení Kotaro Fukumy.

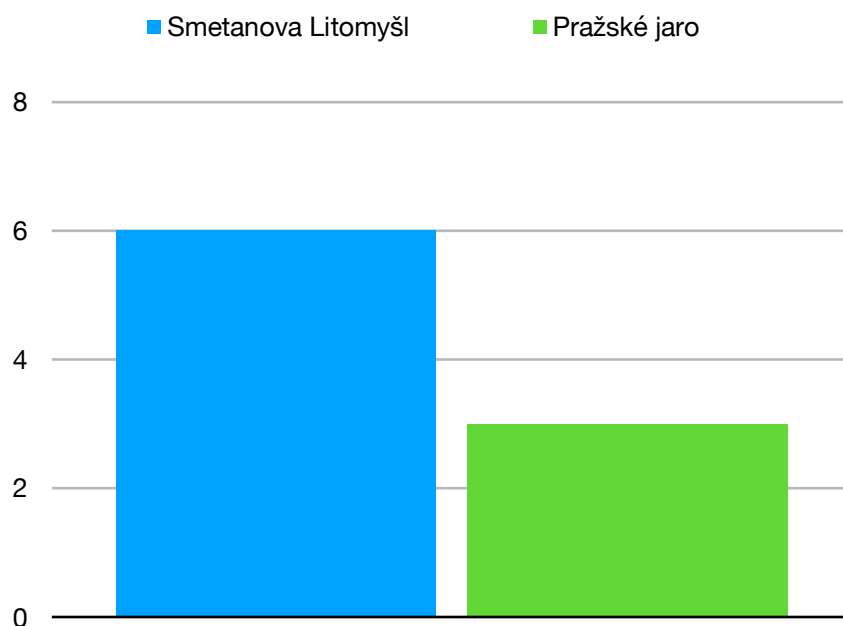
Pražské jaro

- skladba Mateřský jazyk autora Sivana Eldara v provedení Martinů Voices,
- skladba Píseň o dítěti autora Sivana Eldara v provedení Martinů Voices,

- pět skladeb židovských milostných písní autora Erica Whitacrea v provedení Martinů Voices,
- koncert pro harfu a orchestr autora Lukáše Sommera v provedení Pražské filharmonie,
- skladba Karakouri Ondřeje Adámka v provedení Prague Modern.

Graf č. 14: Symfonie, kantáty, koncerty a opery v autorské tvorbě Bedřicha Smetany

	Smetanova Litomyšl	Pražské jaro
Počet Symfonií, kantát	6	3

Zdroj: vlastní

Smetanova Litomyšl

- Česká píseň ve slavnostním zahajovacím koncertu sólistů, sboru a České filharmonie,
- Smyčcový kvartet č. 1 e moll ” Z mého života” v provedení Pavel Hass Quarteta,
- Sbory trojhlasné v unikátním koncertu “Zpěváčci kraje mého” v provedení spojených sborů Pardubického kraje, Kühnova dětského sboru, sboru Kantiléna a Komorní filharmonie Pardubice,
- Z mého života II, úprava smyčcového kvartetu č. 1 v provedení Komorního orchestru Polského rozhlasu Amadeus Poznaň,
- Opera Libuše, premiéra inscenace slavnostní Smetanovy zpěvohry nastudované k 100. výročí vzniku republiky v provedení sólistů, sboru a orchestru Národního divadla Praha,
- Vltava v české premiéře, klavírní úpravy a provedení Kotaro Fukumy.

Pražské jaro

- Má vlast v zahajovacím koncertu České filharmonie,
- Kantáty: Klavírní trio g moll op. 15, Klavírní trio d moll op. 3 v provedení Smetanova tria
- skladby Bedřicha Smetany v proměnném koncertu hudby Hradní stráže a Policie ČR.

4.2 Významné akce pořádané Národním hudebním festivalem Smetanova Litomyšl

Smetanova Litomyšl pořádá každý rok již tradičně v květnu gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové. Osobnost M. D. Rettigové je s Litomyšlí významně spojena. Řadí se mezi významné osobnosti, na jejichž počest je festival pořádán. Magdalena Dobromila Rettigová byla významná spisovatelka, kuchařka a národní buditelka. Její nejnámější

kuchařka, nazvaná Domácí kuchařka, byla na svou dobu bezkonkurenční a nadčasová. V knize se nenacházejí pouze recepty, ale také dobré rady pro ženy a jejich domácnost. Rettigová tím ve své době přispěla taktéž k většímu rozmachu českého jazyka, protože většina děl byla tehdy psána v němčině.

Gastronomické slavnosti se zařadily mezi další velmi úspěšné festivaly v Litomyšli. Jedná se o mladý festival, jehož první ročník se konal v roce 2012. Gastroslavnosti v současné době probíhají po dobu jednoho týdne. Do dění se pravidelně zapojují také místní restaurace, které návštěvníkům nabízejí speciální menu podle vzoru a receptů Rettigové.

Gastroslavnosti si mohou vychutnat také žáci a studenti místních škol, kdy stravovací zařízení nabízejí speciální menu k připomenutí M. D. Rettigové. Ústřední část programu nastává vždy o víkendu. V sobotu se dění festivalu přesouvá na Smetanovo náměstí (viz. obrázek č. 7), kde se prezentují nejen místní restaurace, ale také hotelové školy, především z Pardubického kraje a návštěvníkům nabízejí tzv. degustační menu. Na hlavním podiu probíhá po celý den “show cooking”, kde ukazují ti nejlepší kuchaři svá umění. V minulých ročnících to byli například Ondřej Slanina a Filip Sajler nebo známý kuchař Jaroslav Sapík, který dokonce vaří pro významné návštěvy na Pražském hradě. Gastroslavnosti se již tradičně pojí se zajímavými soutěžemi. Každý rok se soutěží o nejlepší bábovku a taktéž o nejlepší svíčkovou omáčku, kdy soutěžící přinesou s sebou již hotová díla. To, ale ještě není všechno, protože kdo rád vaří guláš a například v kotlíku, pak má možnost přihlásit se do soutěže “O kotlík starosty”. Soutěží se na Toulouvcově náměstí, kdy porota v průběhu odpoledne vyhodnotí nejlepší kotlíkový guláš.

V neděli si návštěvníci mohou dopřát “sousedskou husičku”, která se podává na Smetanově náměstí. O husu je velký zájem a je nabízena s variací houskových a bramborových knedlíků s bílým a červeným zelím. Po dobrém obědu se na podiu představí několik kapel, a nakonec už následuje jen káva se svátečními koláčky. Tímto je každý rok festival zakončen a návštěvníci se mohou těšit na další ročník.

4.3 Významné akce pořádané Mezinárodním hudebním festivalem Pražské jaro

Stejně, jako Smetanova Litomyšl, tak i Pražské jaro pořádá další svůj vlastní festival. Festival je pojmenován po Rudolfu Firkušném, který se bezpochyby řadí mezi naše nejslavnější klavíristy. Proslavil se nejen svým hudebním talentem, ale také svou ojedinělou technikou hry.

V roce 1948, kdy se dostali k moci komunisté, se odstěhoval do Spojených států, kde žil až do pádu komunistického režimu. Jeho jméno je nepochybně spjato se vznikem Pražského jara v roce 1946. Po návratu do vlasti se stal dokonce prezidentem Pražského jara, a to konkrétně od roku 1993 do roku 1994, kdy zemřel.

Organizátoři Pražského jara chtěli rozšířit program o malý, leč významný festival. V Praze doposud nebyl žádný klavírní festival, a tak si organizátoři dali za cíl, že uspořádají klavírní festival, který bude doplněním Pražského jara a bude se konat vždy v listopadu. Festival je taktéž velmi mladý, stejně jako Gastroslavnosti v Litomyšli. Vznikl pouze o jeden rok později a první koncert se uskutečnil v listopadu roku 2013. Klavírní festival se koná pravidelně na domovské scéně v Rudolfinu. V prvním ročníku se představili hned tři významní evropští klavíristé, Emanuel Ax, Lise de la Salle, maďarský klavírista Dénes Várjon. Z českých klavíristů Lukáš Vondráček. I když programy Firkušného festivalu nejsou příliš dlouhé, je nutno podotknout, že festival dosahuje opravdu velké prestiže a vystupují zde umělci světového formátu, stejně tak jako na Pražském jaru.

4.4 Doprovodné programy Národního hudebního festivalu Smetanova Litomyšl

4.4.1 Smetanova Výtvarná Litomyšl

Aby si mohli návštěvníci vychutnat festival ještě o něco více, tak vznikla myšlenka uspořádat výstavy během konání Národního festivalu Smetanova Litomyšl. Pořadatelé

se inspirovali rokem 1949, kdy během festivalu mohli návštěvníci shlédnout výstavu s názvem “Mistři českého umění 19. století”. První větší výstava byla v roce 2004, tudíž lze tento ročník označit jako nultý. Oficiální vznik Smetanovy výtvarné Litomyšle nastal o rok později, v roce 2005. Smetanova výtvarná Litomyšl má již na festivalu zakotvenou tradici a obohacuje tak festival o další a nemalý kulturní zážitek.

4.4.2 Festivalové zahrady

Klášterní zahrady (viz. obrázek č. 8) se dnes řadí mezi dominanty města, kde si mohou turisté odpočinout a vychutnat si krásy Litomyšle opravdu plnými doušky. Historicky patřily k piaristickému chrámu Nalezení sv. Kříže, proboštskému chrámu Povýšení sv. Kříže a k Augustově tiskárně, která se považuje za jednu z nejstarších tiskáren v našich zemích. Klášterní zahrady se proslavily i zásluhou věhlasného sochaře Olbrama Zoubka. Během Smetanovy Litomyšle se do Klášterních zahrad začal pravidelně přenášet na velké plátno závěrečný koncert “Velké finále”. Sledování přímého přenosu se pravidelně setkávalo s velkým ohlasem. Právě zde vznikla dobrá myšlenka na další doprovodnou scénu Smetanovy Litomyšle. V roce 2018 se uskutečnil první ročník Festivalových zahrad. Už ne pouze jeden den, ale po celou dobu konání Smetanovy Litomyšle probíhají souběžně Festivalové zahrady. Smetanova Litomyšl je společenskou událostí a sako je rozhodně ta nejlepší volba. Heslo Festivalových zahrad, ale zní: “Na sako a kravatu můžete zapomenout”. Program je opravdu velmi pestrý. Návštěvník se může těšit na mnoho koncertů, které ani nemusejí souviset s klasickou hudbou. Například vystoupení Pavla Šporcla, Jany Kirschner, skupiny Slza a mnoha dalších. Nechybí ani pravidelné workshopy, záznamy koncertů Smetanovy Litomyšle, divadelní představení nebo vysílání pohádek, a to ještě stále není vše. Festivalové zahrady jsou tzv. “free zónou” národního festivalu a když free, tak to znamená, že na veškerý program je vstup zdarma. Je to, především, díky mecenášům, kterým za tuto skvělou doprovodnou scénu vděčíme. Na festivalových zahradách je opravdu možné si odpočinout. K zapůjčení jsou například deskové hry, relaxační sedací vaky, skládací křesílka, deky. Toto může být příležitost udělat si piknik. Každý den je pro návštěvníky připravena nabídka restaurace, kde si lze vychutnat dokonce čerstvé ryby nebo si dopřát košík na piknik, který rádi na přání naplní. Pak už jen stačí vybrat si vhodné místo a užít si festival naplno.

4.4.3 Festivalové zahrádky

Smetanova Litomyšl se v posledních letech chtěla posunout ještě o kus dále a díky tomu vznikl návrh na další doprovodný program, který by nabídl návštěvníkům další neotřelé a nezapomenutelné zážitky. Festivalové zahrádky jsou mladším sourozencem Festivalových zahrad. Smetanova Litomyšl se odehrává především v prostorách Zámeckého návrší, a proto se pořadatelé rozhodli pro malou doprovodnou scénu, která by se konala v různých zákoutích města. Žádná divadla ani velká podia, nýbrž kavárny, restaurace a bary. Litomyšl je považována za hudební město. Organizátoři nabízejí příležitost místním hudebníkům. Festivalové zahrádky jsou tak další “free zónou” národního festivalu a ve vybrané dny před zahájením představení si můžete poslechnout vystoupení hudebníků z Litomyšle.

4.5 Doprovodné programy Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro

4.5.1 Finále mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro

Pražské jaro každý rok pořádá velké finále ve hře na hudební nástroj. Soutěží se vždy ve dvou vybraných hudebních nástrojích. V roce 2018 to byla 13. května soutěž violoncellistů za doprovodu Symfonického orchestru českého rozhlasu a 14. května soutěž lesních rohů za doprovodu Pražské filharmonie. Jak již bývá u Pražského jara zvykem, soutěž byla pojata opravdu velkolepě, a to nejen díky České filharmonii. Soutěže se účastní mnoho zahraničních umělců.

4.5.2 Zahájení na Kampě

Ještě dříve, než se v Obecním domě rozezní první tóny, nejen ve světě známé Smetanovy Mé vlasti, se festival přesouvá na pražskou Kampu. Zde, mimo jiné, probíhá neoficiální zahájení Pražského jara. Festival na Kampě se koná v rámci přehlídky základních uměleckých škol “ZUŠ open”. ZUŠ open je celorepubliková akce, kdy se představují základní umělecké

školy s bohatým kulturním programem. Než přijde na řadu symfonie, mohou si návštěvníci na Kampě vychutnat kouzlo velkých orchestrů, ať už dechových či swingových. Po ukončení programu si návštěvníci mohou užívat první tóny Pražského jara a zaposlouchat se již tradičně do Smetanovy symfonické básně “Má vlast”, díky přímému přenosu na plátno.

4.6 Formy prezentace Národního festivalu Smetanova Litomyšl a Mezinárodního festivalu Pražské jaro a jejich analýza

Smetanova Litomyšl

Základním motivem dramaturgie výjimečného ročníku byly výjimečné milníky českých dějin, ale i výročí kulturní a skladatelská. Na festivalu vystoupili významní umělci ze zahraničí, ale především špičkoví interpreti domácí. Již dříve bylo uzavřeno umělecky i společensky významné spojenectví České filharmonie se Smetanovou Litomyšlí. Ta se stala jejím partnerským orchestrem. Cílem dramaturgie bylo nejen oslavit festivalové jubileum, ale též 100. výročí vzniku samostatného Československého státu. Základním motivem byl Český poutník, což je i zároveň název kantáty, která byla zkomponovaná na objednávku festivalu a uvedená ve světové premiéře. Český poutník pak symbolicky provázal návštěvníky celého festivalu. Programově byl jubilejní 60. ročník Národního festivalu Smetanova Litomyšl historicky nejrozměrnější.

Uskutečnilo se:

- **41 pořadů hlavního programu** a velká řada doprovodných akcí,
- **15 ouvertur, lektorských úvodů před nejvýznamnějšími pořady,**
- **29 výstavních projektů Smetanovy výtvarné Litomyšle,**
- **každodenní multižánrový program ve Festivalových zahradách a nově muzicírování ve Festivalových zahrádkách a předzahrádkách kaváren.**

Festival se konal 24 dní a Litomyšl tak žila slavnostním festivalovým životem.

Reklama a inzerce nerozlučně patří k medializaci Smetanovy Litomyšle. Hlavní mediální partner mediální skupina MAFRA, do níž patří deníky MF DNES a Lidové noviny Deník začátkem roku vydal speciální přílohu o Smetanově Litomyšli a uveřejnil řadu inzerátů v celostátním, pardubickém a hradeckém vydání, a to i včetně placené reklamy. Tištěná reklama byla zveřejněna i v odborných časopisech Harmonie, Hudební rozhledy a magazínu Forbes.

Placená spotová reklama probíhala na rozhlasových stanicích zastupovaných společností Radiohouse.

K jubilejnímu ročníku byly vydány dvě knihy, na jaře titul **Počátky festivalu Smetanova Litomyšl** a před festivalem kniha **Smetanova Litomyšl – Příběh festivalu**.

Tradicí už je vydávání **Festivalových novin**, které jsou k dispozici nejen účastníkům festivalu, ale též návštěvníkům města a občanům.

Dále byl vydán reprezentační katalog a ke každému pořadu obsáhlý program. V únoru 2018 byla vydána dvojjazyčná programová brožura, distribuovaná zejména stálým návštěvníkům, odborné veřejnosti a do informačních center.

Dále byla vydána zjednodušená programová skládačka určená pro vklady do časopisů a distribuci ve vozech vlaků Českých drah. Všechny tiskoviny nesly společný vizuál dívky s věncem, vytvořený pro Smetanovu Litomyšl v roce 1949 Karlem Svolinským. Toto vše doplňovaly tiskové zprávy pro odbornou veřejnost a žurnalisty, kteří se zúčastnili mnohých setkání. Tradičně se uskutečnilo i sedm velkých společenských setkání v průběhu festivalu v prostorách Jízdárny a Zámeckého pivovaru, který byl využíván i jako VIP centrum pro návštěvníky.

Do popředí se stále více dostává komunikace na sociálních sítích, jako je Facebook, YouTube a Instagram. Příspěvky a diskuze byly jistě obohacením a čerpáním námětů pro další ročníky.

Mediální pokrytí 60. ročníku Národního festivalu Smetanova Litomyšl proběhlo především prostřednictvím mediálních partnerů.

Česká televize, generální mediální partner, vysílala reklamní spot, zaznamenala koncert Osudová léta 1918 a 1968, v koprodukcii s festivalem vyrobila čtyři devítiminutové dokumenty

Smetanova Litomyšl – den po dni a půlhodinový dokument “Ohlédnutí za 60. Smetanovou Litomyšlí“. Tyto dokumenty byly vysílány na televizním programu ČT Art. Festival mohli diváci sledovat v pořadu Události v kultuře a Studiu 6. Hlavní mediální partner Český rozhlas vysílal na stanici Vltava v přímém přenosu koncert Z mého života a zaznamenal Recitál Adama Plachetky. Významné bylo zpravodajské pokrytí Českým rozhlasem na všech jeho stanicích.

Popis a hodnocení jednotlivých forem prezentace festivalu Smetanova Litomyšl vypovídá nejen o profesionalitě, ale o důstojném pokračování tradic a odkazu minulých festivalů. Smetanově Litomyšli se daří získávat zahraniční tělesa a interprety, ale ústředním posláním zůstává dále nabízet velký prostor českým špičkovým souborům a vynikajícím umělcům. **Národní festival Smetanova Litomyšl není ve stínu světově uznávaného Mezinárodního festivalu Pražské jaro. Bez nadsázky lze říci, že stojí vedle něj jako jeho, taktéž velmi úspěšný, mladší bratr.**

Pražské jaro

Ústřední dramatickou linkou festivalu byla připomínka stého výročí založení republiky. Zazněla hudba českých a slovenských autorů, jejichž tvorba našla odezvu na světových podiích a přispěla tak k utváření moderního kulturního obrazu Československa a České republiky. Československý akcent se zrcadlí též v programech Zahajovacího a Závěrečného koncertu. Pražské jaro nabídlo na **50 koncertů**, které pro svou rozmanitost nadchly milovníky klasické hudby. Nedílnou součástí bylo uvedení některých světových premiér, napsaných na objednávku festivalu. Výjimečná je i sestava zahraničních symfonických orchestrů, ansámbľů a též prvotřídních sólistů.

Právě rozmanitost žánru kladla na pořadatele a spolupracující subjekty v přípravě tohoto festivalu velké nároky, a to nejen v zajištění orchestrů a sólistů, ale v prezentaci festivalu jako moderní instituce s odkázáním na bohatou tradici a historii. Vizuelní stránka a její zpracování ve finále ukázaly nadčasovost.

Reklama pracující s jasnou představou předává sdělení netradičním způsobem a cílí na co nejširší spektrum obyvatelstva. Tento směr je patrný v poslední dekádě. Obecná reklama pracuje s hlavními motivy. Zde lze poukázat na logo festivalu, houslový klíč Františka Muziky. Reklama na konkrétní koncertní událost však cílí předně na vystupující umělce, včetně jejich

fotografie, popisu koncertu, místa, času a programu. Je zde i odkaz na webové stránky a loga sponzorů.

Externí inzerce je nejklassičtější podoba reklamních sdělení. 90% reklamy je zaměřeno na Prahu, protože Pražané tvoří nejpočetnější část publika. Návštěvníci z jiných míst republiky se dozvídají o festivalu z mediálních zdrojů, sociálních sítí a tištěných materiálů. Kromě obsahu je velmi důležité i načasování. Prezentace festivalu začíná ohlášením předprodeje vstupenek, a to termínem 12. prosince (den narození Bedřicha Smetany). Následují tisíce brožurek, dále propagační hranoly na letišti Praha, inzerce v dopravních prostředcích a zastávkách, obchodních centrech, video-spotech v metru. Zintenzivnění reklamy je patrně těsně před festivalem. Venkovní propagace festivalu se dá hodnotit jako maximálně profesionální.

Dalším důležitým neopomenutelným instrumentem je tištěná inzerce v tuzemských fyzických mediích. Hlavním je denní tisk, odborná hudební periodika a společenské deníky. Zde se vychází z Mediálního plánu ročníku 2018. Inzerce je publikována v Melodii, Hudebních rozhledech, Parlamentních listech, týdenících Ekonom, Respekt a Rozhlas atd. Propagace před festivalem nabírá na intenzitě na stránkách deníků, především MF DNES. Tisková kampaň je přesně načasovaná a efektivní. Pokud se týká internetové inzerce (on – line inzerce), nejvýrazněji se prezentace odehrává na portálu idnes.cz. Ten je stejně jako MF DNES mediálním partnerem Pražského jara. Významně navazuje portál iHNED.cz a další specializované servery novinky.cz, hisvoice.cz, musica.cz atd. Další formou je placená reklama na sociálních sítích. Lze konstatovat, že on – line reklamní komunikace je opět provedená velmi profesionálně.

Středem zájmu PR aktivit není jen novinářská obec, ale odborná veřejnost, diváci a partneři. Hlavním nástrojem komunikace s novináři jsou tiskové zprávy, které poskytují velké množství informací. Dále tiskové konference, mající mnoho podob, včetně setkání s umělci. Tyto jsou pro novináře velmi atraktivní. Velmi důležitá je návštěva tiskového a informačního střediska, a to nejen pro novináře, ale i pro širokou veřejnost. Další PR aktivitou je program Rozkvět, který cílí na mladé publikum do 26 let. Samotná komunikace je silně neformální, kde jsou často zapojeni i začínající hudebníci. Dalším programem je program Přátelé Pražského jara. Ten je zaměřen na drobné sponzory z řad návštěvníků.

Internetová prezentace webových stránek Pražského jara je ukázkou moderního přístupu a příkladem vysoké profesionality. Samostatné stránky nejsou jen pro informaci, ale i pro rezervaci a nákup vstupenek. Sociální sítě jako je Facebook, YouTube kanál a Instagram mají stále větší popularitu a význam pro komunikaci a prezentaci.

Rozhlas a později i televize byly a jsou nerozlučně spjaty s Pražským jarem. Tradičním se stal přímý televizní přenos Zahajovacího a Závěrečného koncertu. Reportáže, dokumenty, medailonky, rozhovory s umělci významně informují o festivalovém dění. Český rozhlas Vltava přenáší více jak čtvrtinu koncertů a další ze záznamu.

Popis a hodnocení jednotlivých forem prezentace Pražského jara vypovídá o vysoké profesionalitě všech spolupracujících týmů. Tímto řadí Mezinárodní hudební festival Pražské jaro na čelní místo v hudebním světě.

4.7 Závěrečné shrnutí a zodpovězení výzkumných otázek

VO1: Jakým způsobem může Národní hudební festival Smetanova Litomyšl konkurovat Mezinárodnímu hudebnímu festivalu Pražské jaro?

Pro získání odpovědí byl vybrán u obou festivalů ročník 2018 - výročí 100 let republiky, kde aktivity při přípravách festivalů byly velmi významné. Získané informace jsou zobrazeny v jednotlivých grafech č. 1–14 a tabulce č. 1, a podrobně popsány.

První čtyři grafy ukazují, že Smetanova Litomyšl se Pražskému jaru vyrovnává v počtu festivalových dnů a přibližuje se v počtu pořadů. Je v popředí počtem samostatných pořadů se Smetanovou tvorbou. Naopak Pražské jaro překonává v počtu míst konání festivalu a jejich historickém významu a dále i ve větším počtu návštěvníků festivalu. Tabulka č. 1 uvádí velký počet oper na Smetanově Litomyšli s výrazným podílem českých interpretů, sborů a orchestrů, oproti Pražskému jaru.

Grafy č. 5-14 a jejich textové rozbory ukazují především na profesionalitu umělců zahraničních i českých a programovou skladbu obou festivalů, kde Pražské jaro je v popředí.

Je podstatné, že čeští interpreti, sbory a orchestry mají stejnou příležitost na obou festivalech. Ovšem na Pražském jaru převažují zahraniční interpreti, sbory, orchestry, dirigenti a skladatelé, z nichž si někteří již našli cestu i na Smetanovu Litomyšl. Pokud by je bylo možné vyjmenovat, tak by to byl dlouhý seznam hudebních hvězd světového významu. Někteří z nich se také podíleli na světových i národních premiérách děl, provedených především na Pražském jaru, ale i Smetanově Litomyšli. Smetanova Litomyšl, věrna odkazu velkého skladatele, uvedla ve svém programu dvojnásobně více symfonií, koncertů, kantát i oper než Pražské jaro.

Světovost a význam Pražského jara nelze zpochybňovat, což ukázala sama historie. Smetanova Litomyšl dokazuje, že programová šíře doplněná o balet, folklór a nové hudební směry s bohatým doprovodným programem staví Smetanovu Litomyšl, ne, do role konkurenta, ale do role mladšího bratra, ale též již úspěšného.

VO2: Čím láká Národní hudební festival Smetanova Litomyšl diváky?

Národní festival Smetanova Litomyšl se každým rokem rozrůstá. Na festivalu sice převládají operní a symfonická díla, ale oproti Pražskému jaru, které se zaměřuje pouze na klasickou hudbu, může návštěvníkům nabídnout širší spektrum žánrů. Jako příklady můžeme uvést koncerty Jaromíra Nohavici, Vojtěcha Dyka, Anety Langerové a dalších. Jelikož současnost žije v obklopení chytrých zařízení, tak ani zde Smetanova Litomyšl nezaostává. Pořad, který je určen nejen dětem, zaznamenal velký úspěch, kdy divák pomocí chytrého telefonu ovlivňuje průběh koncertu, a to hned v několika směrech. Bude-li hrát hudba pomalu nebo rychle, forte či piano a další. V čem, ale Litomyšl opravdu dominuje, je doprovodný program. Návštěvníkům se naskýtá několik možností, jak si ještě více užít Smetanovu Litomyšl. Každý den mohou navštívit Festivalové zahrady, kde na sako a košili lze zapomenout a užít si nejen hudbu všech směrů, ale také představení, workshopy, soutěže a další. Tento nápad vznikl díky každoročnímu živému přenosu velkého finále – Závěrečného koncertu na plátno do Klášterních zahrad. Ohlasy byly více než velké a další nový projekt se stal skutečností. Nelze opomenout Smetanovu výtvarnou Litomyšl, která již dlouho zaznamenává úspěch. Nechybí ani nejmladší doprovodná scéna Festivalové zahrádky, která probíhá vždy před zahájením představení v barech, kavárnách či restauracích. Na festivalových zahrádkách vystupují především umělci, zpěváci a kapely z Litomyšle a blízkého okolí. Před zahájením představení

se naskýtá několik dalších možností, kam zavítat. Je možné nahlédnout do zámeckého sklepení, navštívit rodný byt Bedřicha Smetany v Zámeckém pivovaru na nádvoří a po skončení pořadu se zastavit v nádherném piaristickém Chrámu nalezení Sv. kříže. Smetanova Litomyšl již nenese název Mezinárodní operní festival Smetanova Litomyšl. Neznamená to však, že by opera na festivalu zcela vymizela, ba naopak. Dramaturgie národního festivalu pravidelně a hojně zařazuje jak operu, tak jiné žánry, ale oproti Pražskému jaru se nebojí zařadit také modernější styly, které se dokonce mohou s klasickou hudbou doplňovat. Informace k zodpovězení otázky poskytuje kapitola 4.4 a 4.5 Doprovodné programy Smetanovy Litomyšle a Pražského jara.

VO3: Pomáhá Národnímu festivalu Smetanova Litomyšl skutečnost, že je Litomyšl atraktivním městem pro návštěvníky?

Město Litomyšl se spolu s regionem Krušnohoří a dalšími dvanácti městy v České republice řadí, díky svému renesančnímu zámku, na seznam Světového kulturního dědictví UNESCO. Z hlediska statistik v cestovním ruchu je dokázáno, že města, která jsou zapsaná na seznam UNESCO, jsou nejvíce navštěvovaná, a to také přispívá daným festivalům. Jako důkaz lze použít festivaly spadající do Asociace hudebních festivalů a jako jedny z největších lze konkrétně jmenovat: Mezinárodní hudební festival Pražské jaro, Národní festival Smetanova Litomyšl a Mezinárodní hudební festival Český Krumlov. Český Krumlov je také, hned po Praze, druhým nejnavštěvovanějším městem. Smetanova Litomyšl již není nazývána mezinárodním hudebním festivalem, ale pravidelně ji nenavštěvují pouze Češi, ale také návštěvníci ze Slovenska, Rakouska, Německa, Polska, Dánska, Ruska, Nizozemí a dalších zemí. Vracejícími se diváky jsou návštěvníci z Japonska, o nichž je znám jejich kladný vztah nejen k České republice, ale především ke Smetanově tvorbě. Dalším průkazným faktorem může být ojedinělá architektura, která je pro Litomyšl velmi důležitá. Litomyšl měla hned po revoluci v roce 1989 velké zastání ve vedení města a dnes bývá označována jako hlavní město moderní architektury. Všem ještě přispívá přízvisko *genius loci*, což znamená, jakého si ducha místa, kam se lidé rádi vrací. Prokazatelným důkazem je kapitola 1.4 - Litomyšl a *genius loci*, kde je zmíněná také současná moderní architektura, která je podle odborníků velmi dobře propojena s historickými stavbami města. K atraktivitě návštěvnosti láká nabídka

doprovodného programu v podobě Festivalových zahrad a Festivalových zahrádek v kapitole 4.4. Litomyšl každoročně láká mnoho domácích i zahraničních turistů. Lze tedy konstatovat, že atraktivita města umocňuje Národní festival Smetanovu Litomyšl.

ZÁVĚR

Cílem předkládané bakalářské práce bylo představit dva významné české hudební festivaly, Národní festival Smetanovu Litomyšl a Mezinárodní hudební festival Pražské jaro. Cílem teoretické části bylo seznámit s historií města Litomyšle, s osobností Bedřicha Smetany. Práce zachycuje část jeho významné tvorby. Dále přibližuje historii obou hudebních festivalů. Závěrem poukazuje na novodobou architekturu ve městě Litomyšli, která citlivě přistupuje k historii. Při tvorbě teoretické práce jsme se snažili vyhledávat a pracovat s dostupnými prameny a literaturou zabývající se touto tematikou. Cílem části empirické bylo analyzovat nabídku obou hudebních festivalů. Provést komparaci dramaturgie festivalů. Přiblížit nabídku doprovodných akcí a programů. Dále práce vyzdvihuje formy propagace a prezentace. V závěrečném shrnutí jsou zodpovězeny výzkumné otázky.

Práce byla rozdělena do čtyř kapitol, první dvě byly teoretické, další dvě praktické. První kapitola byla věnována městu Litomyšli, konkrétně historii města. Popisuje život Bedřicha Smetany, jako litomyšlského rodáka. Vyzdvihuje operní tvorbu Bedřicha Smetany a jedno z nejznámějších děl po celém světě, a to symfonickou báseň Má vlast. Dále vyzdvihuje Litomyšl jako město s přízviskem genius loci.

Ve druhé kapitole je zachycena historie českých hudebních festivalů na našem území od počátku dvacátého století. Podrobně charakterizuje historii festivalu Smetanova Litomyšl, stejně tak udržování tradice festivalu. A zmiňuje začátky a historii festivalu Pražské jaro.

Praktická část ve třetí kapitole zpracovává obsahovou analýzu obou hudebních festivalů v roce 2018. Seznamuje s metodologií výzkumu, charakteristikou výzkumu a se stanovenými výzkumnými otázkami. Výzkumné šetření zpracovává obsahovou nabídku festivalů. Dále se zabývá komparací počtu provedení oper na obou festivalech.

Ve čtvrté kapitole je zpracována komparace programů v daném ročníku dle stanovených kritérií. Zpracovává obsahové umělecké obsazení. Seznamuje s dalšími významnými akcemi, které oba festivaly pořádají během roku. Podrobně se zabývá doprovodnými programy obou festivalů. Velký důraz klade na způsoby propagace a prezentace festivalů.

Na základě celkového šetření lze usuzovat, že výše zmíněné údaje dokazují vysokou kvalitu a prestiž obou hudebních festivalů. Hlavní cíl práce byl splněn. V souvislosti s šetřením jsme došli k závěru, že Národní festival Smetanova Litomyšl je rovnocenným partnerem Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Výzkumné otázky byly zodpovězeny a objasněny v kapitole 4.7.

Světovost a význam Pražského jara nelze zpochybňovat, což ukázala sama historie. Smetanova Litomyšl dokazuje, že programová šíře doplněná o balet, folklór a nové hudební směry s bohatým doprovodným programem staví Smetanovu Litomyšl, ne, do role konkurenta, ale do role mladšího bratra, ale též již úspěšného.

Bakalářskou práci lze využít jako informační materiál pro laickou i odbornou veřejnost pro získání informací o hudebních festivalech. Na úplný závěr chceme vyjádřit přání, aby i nadále hudba promlouvala díky hudebním festivalům jako jsou Smetanova Litomyšl a Pražské jaro.

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Seznam použitých literárních zdrojů

- BAJER, Jiří. *Dějiny české hudební kultury 1890/1945*. Praha: Academia, 1972.
- BARVÍK, Miroslav. *Poprvé v opeře: malý průvodce operního diváka*. Praha: Práce, 1963.
- BOŠTÍK, Martin a Stanislav VOSYKA. *Počátky festivalu Smetanova Litomyšl*. Litomyšl: Smetanova Litomyšl, o.p.s., ve spolupráci s Regionálním muzeem v Litomyšli, 2018. ISBN 978-80-904919-6-0.
- BUDIŠ, Ratibor. *Bedřich Smetana*. 2. vyd. Litomyšl: Augusta, 1996. ISBN 80-901-8062-0.
- BUCHNER, Alexander. *Opera v Praze*. Praha: Panton, 1985.
- HAVEL, Rudolf, ed. *Tři smetanovská libreta: (Prodaná nevěsta: Dalibor: Hubička)*. Praha: Odeon, 1974. Klub čtenářů (Odeon).
- HOLZKNECHT, Václav. *Česká filharmonie: příběh orchestru*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963.
- HOLZKNECHT, Václav. *Bedřich Smetana: život a dílo*. Praha: Panton, 1979.
- HONOLKA, Kurt. *Na počátku bylo libreto*. Praha: Supraphon, 1967.
- HOSTOMSKÁ, Anna. *Průvodce operní tvorbou*. 8., dopl. vyd. (ve Svobodě Libertas 1.). Praha: Svoboda-Libertas, 1993. ISBN 80-205-0344-7.
- JANSEN, Johannes. *Opera. Brno*. Computer Press, 2004. Malá encyklopedie (Computer Press). ISBN 80-251-0282-3.
- KAPUSTA, Jan. Josef Matička. *Sen o Litomyšli: [monografie]*. Hradec Králové: Kruh, 1972.
- MATZNER, Antonín. *60 Pražských jar*. Praha: Pražské jaro ve vydavatelství Togga, 2006. ISBN 80-903-7350-X.
- PRAŽÁK, Přemysl. *Bedřich Smetana*. Praha: Lidová demokracie, 1962.

- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
- REICHERTOVÁ, Květa. *Litomyšl*. Praha: Odeon, 1981. RŮŽIČKA, Jindřich. Litomyšl 981-1981: sborník statí o dějinách a současnosti českého města k 1000. výročí první zmínky. Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, 1981.
- ŘÍMAN, Josef. *Malá československá encyklopedie*. Praha: Academia, 1987.
- SCHNIERER, Miloš. *Proměny hudebního neoklasicismu: deset studií k dějinám hudby 20. století*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1207-9.
- SKŘIVÁNEK, Milan. *Litomyšl*. Praha: Paseka, 1994. ISBN 80-85192-77-2.
- ŠÍP, Ladislav. *Česká opera a její tvůrci*. Praha: Supraphon, 1983.
- ŠÍP, Ladislav. *Řeč tónů: (umění vnímat umění)*. Praha: Horizont, 1985. Malá moderní encyklopedie (Horizont).
- ŠULA, Jan. *Strípky ze života světových muzikantů*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2012. ISBN 978-80-7405-155-5.
- THEIN, Hanuš. *Žil jsem operou Národního divadla*. V Praze: Melantrich, 1975.
- TROJAN, Jan. *Dějiny opery: tvůrci předloh, libretisté, skladatelé a jejich díla*. Praha: Paseka, 2001. ISBN 80-718-5348-8.
- VIEWEGHOVÁ, Šárka. *Smetanova Litomyšl: příběh festivalu*. V Litomyšli: Smetanova Litomyšl, [2018]. ISBN 978-80-904919-7-7.
- VOPÁLKA, Pavel. *Litomyšl: na prahu třetího tisíciletí = on the verge of the third millennium*. 2., dopl. vyd. Litomyšl: Město Litomyšl, 2014. ISBN 978-80-905821-0-1.
- WINKING, Hans a Wolfgang SCHENCK. *Opera: velká encyklopedie*. Praha: Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0541-0.
- ZINDELOVÁ, Michaela. *Sňatky s operou: [28 zastavení s umělci Národního divadla]*. Praha: Petrklíč, 1997. ISBN 80-722-9000-2.

ŽANTOVSKÝ, Petr. *Eva Urbanová-soprano*. Praha: Votobia, 1997. ISBN 80-722-0065-8.

Seznam použitých internetových zdrojů

Asociace hudebních festivalů České republiky [online]. [cit. 15. 10. 2019] Dostupné z:

<https://www.czech-festivals.cz/cs/prazske-jaro/>

<https://www.rudolfinum.cz/o-budove/historie/>

<https://festival.cz/o-nas/historie-festivalu/>

<https://www.chaty-chalupy-dds.cz/clanky/zamek-litomysl/>

<https://www.zamecke-navrsi.cz/cs/m-9-klenuty-sal>

<https://www.casopisharmonie.cz/kritiky/smetanova-litomysl-zahajena-v-ceskoslovenskem-uchu.html>

<https://eastbohemiafilmoffice.cz/cs/lokace/smetanuv-dum-litomysl>

<https://firkusny.cz/en/misto-konani/rudolfinum-dvorak-hall/>

<https://www.pragueresident.com/four-valentines-dates/smetanova-sin-velka/>

<https://www.kudyznudy.cz/akce/gastronomicke-slavnosti-m-d-rettigove->

<https://www.zamecke-navrsi.cz/cs/m-72-klasterne-zahrady>

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka č. 1: Opera v uvedení Smetanovy Litomyšle	38
Graf č. 1: Počet dní konání festivalů	32
Graf č. 2: Počet míst konání	33
Graf č. 3: Celkový počet pořadů	35
Graf č. 4: Počet pořadů se smetanovou tvorbou	36
Graf č. 5: Počet českých interpretů	42
Graf č. 6: Zahraniční interpreti	43
Graf. č. 7: Počet českých sborů	45
Graf č. 8: Počet zahraničních sborů	46
Graf č. 9: Počet českých orchestrů	48

Graf č. 10: Zahraniční orchestry	50
Graf č. 11: Počet zahraničních dirigentů	52
Graf č. 12: Počet světových premiér	54
Graf č. 13: České premiéry	56
Graf č. 14: Symfonie, kantáty, koncerty a opery v autorské tvorbě Bedřicha Smetany	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 - Rodný dům Bedřicha Smetany	I
Příloha č. 2 - Zámecký pivovar	II
Příloha č. 3 - Druhé zámecké nádvoří v době konání Smetanovy litomyšle.....	III
Příloha č. 4 - Smetanův dům	IV
Příloha č. 5 - Rudolfinuv	V
Příloha č. 6 - Obecní dům.....	VI
Příloha č. 7 - Smetanovo náměstí v době Gastronomických slavností.....	VII
Příloha č. 8 - Klášterní zahrady	VIII

Příloha č.1: Rodný dům Bedřicha Smetany

Příloha č.2: Zámecký pivovar

Příloha č.3: Druhé zámecké nádvoří v době konání Smetanovy Litomyšle

Příloha č.4: Smetanův Dům

Příloha č.5: Rudolfinum

Příloha č. 6: Obecní Dům

Příloha č. 7: Smetanovo náměstí v době Gastronomických slavností

Příloha č. 8: Klášterní zahrady

